

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 23.2.2022 г.
COM(2022) 71 final

2022/0051 (COD)

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

**относно дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта и за
изменение на Директива (ЕС) 2019/1937**

(текст от значение за ЕИП)

{SEC(2022) 95 final} - {SWD(2022) 38 final} - {SWD(2022) 39 final} -
{SWD(2022) 42 final} - {SWD(2022) 43 final}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Основания и цели на предложението

Поведението на дружествата във всички сектори на икономиката е от ключово значение за успеха на прехода на Съюза към неутрална по отношение на климата и зелена икономика¹ в съответствие с Европейския зелен пакт² и за постигане на целите на ООН за устойчиво развитие, включително по отношение на целите му, свързани с правата на човека и околната среда. Това изисква осъществяване на всеобхватни процеси за смекчаване на неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда в техните вериги на стойността, интегриране на устойчивостта в системите за корпоративно управление и ръководство и определяне на стопанските решения по отношение на правата на човека, въздействието върху климата и околната среда, както и по отношение на устойчивостта на дружествата в дългосрочен план.

Дружествата от ЕС работят в сложна среда и, по-специално големите дружества, разчитат на световните вериги на стойността. Като се имат предвид значителният брой на техните доставчици в Съюза и в трети държави и цялостната сложност на веригите на стойността, дружествата от ЕС, включително големите дружества, могат да срещнат трудности при установяването и смекчаването на рисковете в своите вериги на стойността, свързани със зачитането на правата на човека или въздействието върху околната среда. Идентифицирането на тези неблагоприятни въздействия във веригите на стойността ще стане по-лесно, ако повече дружества полагат дължима грижа, като по този начин се осигуряват повече данни за неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда.

Свързването на икономиката на ЕС с милиони работници по света чрез световните вериги на стойността поражда отговорност за справяне с неблагоприятните въздействия върху правата на тези работници. Ясно искане от страна на гражданите на Съюза, по-специално в контекста на Конференцията за бъдещето на Европа, икономиката на ЕС да допринесе за справяне с тези неблагоприятни въздействия е отразено в съществуващото или предстоящото национално законодателство относно дължимата грижа в областта на правата на човека и околната среда³, в текущите дебати на национално равнище и в призива за действие от страна на Европейския парламент и Съвета. И двете институции призоваха Комисията да предложи правила на ЕС за

¹ Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2021 г. за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999 (Европейски закон за климата), който включва и обвързваща цел за намаляване до 2030 г. на вътрешните нетни емисии на парникови газове с най-малко 55 % в сравнение с равнищата от 1990 г.

² Съобщение на Комисията относно Европейския зелен пакт, COM(2019) 640 final.

³ Досега Франция (*Loi relative au devoir de vigilance*, 2017 г.) и Германия (*Sorgfaltspflichtengesetz*, 2021 г.) са въвели хоризонтален закон за дължима грижа, други държави членки (Белгия, Нидерландия, Люксембург и Швеция) планират да направят това в близко бъдеще, а Нидерландия е въвела по-целенасочен закон за детския труд (*Wet zorgplicht kinderarbeid* 2019).

задължение за междусекторна дружествена дължима грижа⁴. В съвместната си декларация относно законодателните приоритети на ЕС за 2022 г.⁵ Европейският парламент, Съветът на Европейския съюз и Европейската комисия поеха ангажимент за осигуряване на икономика в интерес на хората, включително за подобряване на регулаторната рамка за устойчиво корпоративно управление.

Като се използват съществуващите международни доброволни стандарти за отговорно бизнес поведение⁶, все по-голям брой дружества от ЕС полагат дължима грижа по веригата на стойността като инструмент за идентифициране на рисковете в своята верига на стойността и за изграждане на устойчивост на внезапни промени във веригите на стойността, но дружествата могат също така да срещнат трудности, когато обмислят да полагат дължима грижа по веригата на стойността по отношение на своите дейности. Тези трудности могат да се дължат например на липсата на правна яснота по отношение на задълженията за дружествена дължима грижа, сложността на веригите на стойността, пазарния натиск, пропуските в информацията, както и по отношение на разходите. В резултат на това ползите от полагането на дължима грижа не са широко разпространени сред европейските дружества и във всички икономически сектори.

Повечето големи дружества все по-често внедряват процеси за дължима грижа, тъй като това може да им осигури конкурентно предимство.⁷ Това е и отговор на нарастващия пазарен натиск върху дружествата да осъществяват дейност по устойчив начин, тъй като устойчивият начин им помага да избегнат нежелани рискове за репутацията пред потребителите и инвеститорите, които все повече осъзнават аспектите на устойчивостта. Тези процеси обаче се основават на доброволни стандарти и не водят до правна сигурност нито за дружествата, нито за пострадалите в случай на възникване на вреда.

Доброволните действия изглежда не са довели до мащабно подобрене в различните сектори и в резултат на това се наблюдават отрицателни външни ефекти за производството и потреблението на ЕС както в рамките на ЕС, така и извън него. Някои дружества от ЕС се свързват с неблагоприятни въздействия върху правата на човека и

⁴ Резолюция на Европейския парламент от 10 март 2021 г., съдържаща препоръки към Комисията относно корпоративната надлежна проверка и корпоративната отчетност (2020/2129(INL)); Заключение на Съвета относно правата на човека и достойния труд в глобалните вериги на доставки от 1 декември 2020 г. (13512/20).

⁵ Съвместна декларация на Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия относно законодателните приоритети на ЕС за 2022 г. (ОВ С 514I, 21.12.2021 г., стр. 1).

⁶ Ръководни принципи на ООН за бизнеса и правата на човека: Прилагане на рамката на ООН „Утвърждаване, спазване и правни средства за защита“ (2011 г.), на разположение на адрес https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf.

Насоки на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) за многонационалните предприятия (актуализирани през 2011 г.), на разположение на адрес: <https://doi.org/10.1787/9789264115415-en>, с набор от препоръки относно отговорното бизнес поведение, както и специфични насоки на ОИСР относно дължимата грижа за отговорно бизнес поведение (2018 г.) и секторни насоки на ОИСР, на разположение на адрес: <https://mneguidelines.oecd.org/mneguidelines/>.

⁷ Вж. оценката на въздействието, придружаваща настоящото предложение, стр. 15, 23.

околната среда, включително в техните вериги на стойността⁸. Неблагоприятните въздействия включват по-специално въпроси, свързани с правата на човека, като например принудителен труд, детски труд, неподходящи здравословни и безопасни условия на труд, експлоатация на работниците и въздействия върху околната среда, като например емисии на парникови газове, замърсяване или загуба на биологично разнообразие и влошаване на състоянието на екосистемите.

Възникващите през последните години правни рамки относно дружествената дължима грижа в държавите членки⁹ отразяват нарастващото желание дружествата да бъдат подпомогнати в усилията им да полагат дължима грижа в своите вериги на стойността и да насърчават дружествено поведение, при което се зачитат правата на човека, правата на децата и околната среда. От друга страна, те също така водят до разпокъсаност и риск да бъде подкопана правната сигурност и еднаквите условия на конкуренция за дружествата на единния пазар.

Чрез законодателство на Съюза относно дружествената дължима грижа би бил постигнат напредък по отношение на зачитането на правата на човека и защитата на околната среда, биха били създадени еднакви условия на конкуренция за дружествата в рамките на Съюза и би била избегната разпокъсаността, произтичаща от това, че държавите членки действат самостоятелно. То ще включва и дружества от трети държави, осъществяващи дейност на пазара на Съюза, въз основа на сходен критерий за оборота.

В този контекст с настоящата директива ще бъде установена хоризонтална рамка за насърчаване на приноса на предприятията, осъществяващи дейност на единния пазар, към зачитането на правата на човека и околната среда в собствените им дейности и в рамките на техните вериги на стойността чрез идентифициране, предотвратяване, смекчаване и отчитане на техните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда, както и чрез въвеждане на подходящо управление, системи за управление и мерки за тази цел.

⁸ На стр. 221 от проучването относно дължимата грижа — Европейска комисия, Генерална дирекция „Правосъдие и потребители“, Smit, L., Bright, C. и др., Study on due diligence requirements through the supply chain: final report (Проучване относно изискванията за полагане на дължима грижа по веригата на доставките: окончателен доклад) Служба за публикации, 2020 г., <https://data.europa.eu/doi/10.2838/39830> — се посочва, че процесите за оценка на дружествения риск продължават да бъдат съсредоточени върху съществеността на рисковете за дружеството въпреки международните насоки (Ръководни принципи на ООН, ОИСП), в които се пояснява, че съответните рискове за полагането на дължима грижа трябва да надхвърлят рисковете за дружеството, така че да бъдат обхванати и онези, които са засегнати (носителите на права). Отрицателните дружествени въздействия в резултат на глобализацията и неполагането на дължима грижа, вариращи от екологични бедствия (вж. <https://www.business-humanrights.org/en/blog/brumadinho-dam-collapse-lessons-in-corporate-due-diligence-and-remedy-for-harm-done/>) и заграбване на земя (вж. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578007/EXPO_STU\(2016\)578007_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578007/EXPO_STU(2016)578007_EN.pdf)) до сериозни нарушения на трудовите права и правата на човека (вж. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2014/538222/EPRS_BRI\(2014\)538222_REV1_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2014/538222/EPRS_BRI(2014)538222_REV1_EN.pdf)) са добре документиранни.

⁹ Вж. бележка под линия 3.

По-специално с настоящата директива:

- (1) ще бъдат подобрени практиките за корпоративно управление с цел по-добро интегриране в дружествените стратегии на управлението на риска и процесите за смекчаване на рисковете и въздействията върху правата на човека и околната среда, включително онези, които произтичат от веригите на стойността;
- (2) се избягва разпокъсаността на изискванията за дължима грижа в рамките на единния пазар и се създава правна сигурност за предприятията и заинтересованите страни по отношение на очакваното поведение и отговорност;
- (3) се повишава дружествената отчетност за неблагоприятните въздействия и се осигурява съгласуваност за дружествата по отношение на задълженията съгласно съществуващите и предложените инициативи на ЕС за отговорно бизнес поведение;
- (4) се подобрява достъпът до правни средства за защита за лицата, засегнати от неблагоприятните последици за правата на човека и околната среда от дружественото поведение;
- (5) тъй като е хоризонтален инструмент, насочен към стопанските процеси, който се прилага и за веригата на стойността, настоящата директива ще допълни други действащи или предложени мерки, които са пряко насочени към някои специфични предизвикателства, свързани с устойчивостта, или се прилагат в някои конкретни сектори, най-вече в рамките на ЕС.

Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката

На равнището на ЕС устойчивото корпоративно управление се насърчава главно непряко чрез налагането на изисквания за отчитане в [Директивата относно оповестяването на нефинансова информация \(ДОНИ\)](#)¹⁰ за приблизително 12 000 дружества¹¹ относно екологични, социални и свързани с правата на човека рискове,

¹⁰ Директива 2014/95/ЕС за изменение на Директива 2013/34/ЕС по отношение на оповестяването на нефинансова информация и на информация за многообразието от страна на някои големи предприятия и групи (ОВ L 330, 15.11.2014 г., стр. 1—9). Следователно ДОНИ представлява изменение на Директивата за счетоводството, т.е. на Директива 2013/34/ЕС относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия и за изменение на Директива 2006/43/ЕО и за отмяна на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета (ОВ L 182, 29.6.2013 г.).

¹¹ Големи предприятия, осъществяващи дейност от обществен интерес, които имат повече от 500 служители (и чийто общ счетоводен баланс или нетен оборот надвишава прага по Директивата за счетоводството за големите предприятия), включително дружества, регистрирани на фондовата борса, банки и застрахователни дружества. Вж. проучване на Центъра за европейски политически изследвания (CEPS) относно Директивата относно оповестяването на нефинансова информация, изготвено за Европейската комисия в подкрепа на прегледа на ДОНИ, ноември 2020 г., на разположение на адрес <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1ef8fe0e-98e1-11eb-b85c-01aa75ed71a1/language-en>.

въздействия, мерки (включително дължима грижа) и политики¹². ДОНИ оказва известно положително въздействие върху подобряването на отговорната стопанска дейност, но не доведе до това повечето дружества да вземат предвид в достатъчна степен неблагоприятните си въздействия в своите вериги на стойността¹³.

С неотдавнашното предложение на Комисията за [Директива относно отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта \(ДОПУ\)](#), с която се преразглежда ДОНИ¹⁴, ще бъде разширен обхватът на включените дружества, така че да бъдат обхванати всички големи и всички регистрирани на фондовата борсата дружества¹⁵, ще се изисква одит (увереност) за докладваната информация и ще се засили стандартизацията на докладваната информация чрез оповестяване на Комисията да приема стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта¹⁶. С настоящата директива ще бъде допълнена съществуващата ДОНИ и предложенията за нейното изменение (предложението за ДОПУ), като се добави съществено дружествено задължение за полагане на дължима грижа от страна на някои дружества с цел установяване, предотвратяване, смекчаване и отчитане на външни вреди, произтичащи от неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда, в собствените дейности на дружеството и във веригата на стойността. Това, което е от особено значение във връзка с предложението за ДОПУ е, че в него се изисква оповестяване на планове на дадено предприятие, за да се гарантира, че неговият бизнес модел и стратегия са съвместими с прехода към устойчива икономика и с ограничаването на глобалното затопляне до 1,5 °C в съответствие с Парижкото споразумение. Двете инициативи са тясно свързани помежду си и ще доведат до полезни взаимодействия. На първо място, за правилното събиране на информация за целите на докладването съгласно предложената ДОПУ се изисква създаването на процеси, които са тясно свързани с идентифицирането на неблагоприятните въздействия в съответствие със задължението за дължима грижа, установено с настоящата директива. Второ, ДОПУ ще обхване последната стъпка от задължението за дължима грижа, а именно етапа на отчитане, за дружества, които също са обхванати от ДОПУ. Трето, настоящата директива ще задължи дружествата да

¹² Вж. също някои разпоредби на Директива за правата на акционерите II, т.е. Директива (ЕС) 2017/828 за изменение на Директива 2007/36/ЕО по отношение на насърчаването на дългосрочната ангажираност на акционерите (ОВ L 132, 20.5.2017 г., стр. 1—25).

¹³ В оценката на въздействието, придружаваща предложението на Комисията за Директива относно отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта (SWD(2021) 150 final), и в проучването на CEPS относно Директивата относно оповестяването на нефинансова информация (раздел 2), се установява, че е налице ограничена промяна в дружествените политики в резултат на ДОНИ, което е в съответствие с мнението на основните заинтересовани страни, които не са установили ясен модел на промяна в поведението на дружествата, дължащ се на тези правила за отчитане.

¹⁴ Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2013/34/ЕС, Директива 2004/109/ЕО, Директива 2006/43/ЕО и Регламент (ЕО) № 537/2014 относно отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта (COM(2021) 189 final).

¹⁵ Задължението за отчитане във връзка с устойчивостта ще се прилага за всички големи дружества, както е определено в Директивата за счетоводството (която ще бъде изменена с ДОПУ), а от 2026 г. — за дружествата (включително дружества извън ЕС, но с изключение на всички микропредприятия), регистрирани на регулираните пазари в ЕС.

¹⁶ Разработването на проекти на стандарти за отчитане във връзка с устойчивостта стартира успоредно със законодателния процес в рамките на проектна работна група, създадена от Европейската консултативна група за финансова отчетност (ЕКГФО) по искане на Комисията.

разполагат с план, с който се гарантира, че бизнес моделът и стратегията са съвместими с прехода към устойчива икономика и с ограничаването на глобалното затопляне до 1,5 °C в съответствие с Парижкото споразумение, относно което съгласно ДОПУ се изисква докладване. По този начин с настоящата директива ще се осигури по-пълно и ефективно докладване от страна на дружествата. Следователно взаимното допълване ще увеличи ефективността на двете мерки и ще стимулира промяна в поведението на тези дружества.

Настоящата директива ще бъде в основата и на [Регламент относно оповестяването на информация за финансирането за устойчиво развитие](#)¹⁷ (РОИФУР), който неотдавна влезе в сила и се прилага за участниците на финансовите пазари (като инвестиционни фондове и управители на портфейли, застрахователни предприятия, продаващи основаващи се на застраховане инвестиционни продукти, и предприятия, предоставящи различни пенсионни продукти) и финансовите консултанти. Съгласно РОИФУР от тези предприятия се изисква да публикуват, наред с другото, декларация за своите политики за дължима грижа по отношение на основните неблагоприятни въздействия на инвестиционните им решения върху факторите на устойчивост въз основа на изпълнение или обяснение. Същевременно за дружествата с повече от 500 служители публикуването на такава декларация е задължително и Комисията е оправомощена да приема регулаторни технически стандарти относно показателите за устойчивост по отношение на различните видове неблагоприятни въздействия¹⁸.

По подобен начин настоящата директива ще допълни неотдавнашния [Регламент за таксономията](#)¹⁹ — инструмент за прозрачност, който улеснява вземането на решения относно инвестициите и спомага за справяне със заблуждаващите твърдения за екосъобразност, като предоставя категоризация на екологосъобразните инвестиции в икономически дейности, които отговарят и на минимална социална гаранция.²⁰ В доклада са обхванати и минималните гаранции, установени в член 18 от Регламента за таксономията, които се отнасят за процедурите, които дружествата следва да изпълняват, за да се гарантира привеждането в съответствие с Насоките на ОИСР за многонационалните предприятия и Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека, включително принципите и правата, определени в осемте основни конвенции, посочени в Декларацията на Международната организация на труда за основните принципи и права при работа и Международната харта за правата на човека, при извършване на икономическа дейност, категоризирана като „устойчива“. Подобно

¹⁷ Регламент (ЕС) 2019/2088 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 г. относно оповестяването на информация във връзка с устойчивостта в сектора на финансовите услуги (ОВ L 317, 9.12.2019 г., стр. 1—16).

¹⁸ На 4 февруари 2021 г. трите европейски надзорни органа публикуваха окончателния си доклад (на разположение на адрес <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/three-european-supervisory-authorities-publish-final-report-and-draft-rtss>) до Комисията, включително проектите на регулаторни технически стандарти относно оповестяванията съгласно РОИФУР.

¹⁹ Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2020 г. за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088 (ОВ L 198, 22.6.2020 г., стр. 13—43).

²⁰ Таксономията ще бъде развивана постепенно. За всички инвестиции, отговарящи на условията за таксономия, се прилагат минимални социални гаранции.

на ДОНИ и предложението за ДОПУ, с Регламента за таксономията на дружествата не се налагат други съществени задължения освен изискванията за публично отчитане, като инвеститорите могат да използват тази информация при разпределянето на капитал за дружествата. Чрез изискването дружествата да идентифицират своите неблагоприятни рискове във всички свои операции и вериги на стойността настоящата директива може да спомогне за предоставянето на по-подробна информация за инвеститорите. С нея следователно се допълва Регламентът за таксономията, тъй като тя може да бъде полезна на инвеститорите и при разпределянето на капитал за отговорни и устойчиви дружества. Освен това Регламентът за таксономията (тъй като осигурява общ език за устойчиви икономически дейности за инвестиционни цели) може да служи като насочващ инструмент за дружествата, за да привличат устойчиво финансиране за своите планове за корективни действия и пътни карти.

Настоящата директива ще допълни [Директива 2011/36/ЕС относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него](#)²¹, която представлява всеобхватна правна рамка за ефективна борба с всички форми на експлоатация в Съюза от физически и юридически лица, по-специално принудителен труд, сексуална експлоатация, както и просия, робство или практики, подобни на робството, принудително подчинение или експлоатация на престъпни дейности или отнемане на телесни органи. С нея също така се установява отговорността на юридическите лица за престъпленията, посочени в тази директива, които са извършени в тяхна полза от лице, което заема ръководна длъжност в юридическото лице, или когато извършването на престъплението е било възможно поради липсата на надзор или контрол. В Директива 2011/36/ЕС също така се предвиждат санкции за юридическото лице, подведено под отговорност.

Освен това с настоящата директива ще бъде допълнена [Директивата относно санкциите срещу работодателите](#)²², с която се забранява наемането на работа на незаконно пребиваващи граждани на трети държави, включително жертви на трафик на хора. В Директивата относно санкциите срещу работодателите се определят минимални стандарти за санкциите и другите мерки, които трябва да се прилагат в държавите членки срещу работодатели, които я нарушават.

С настоящата директива също така ще бъдат допълнени съществуващите или планираните секторни и свързани с продуктите инструменти за дължима грижа по веригата на стойността на равнището на ЕС поради нейния междусекторен обхват и широкия обхват на включените въздействия върху устойчивостта:

Така нареченият [Регламент за полезните изкопаеми от засегнати от конфликти зони](#)²³ се прилага за четири специфични полезни изкопаеми и метали. В него от дружествата от

²¹ Директива № 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 г. относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него и за замяна на Рамково решение 2002/629/ПВР на Съвета (ОВ L 101, 15 април 2011 г., стр. 1).

²² Директива № 2009/52/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. за предвиждане на минимални стандарти за санкциите и мерките срещу работодатели на незаконно пребиваващи граждани на трета държава (ОВ L 168, 30 юни 2009 г.).

²³ Регламент (ЕС) 2017/821 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. за определяне на задължения за надлежна проверка на веригата на доставки за вносителите от Съюза на калай,

ЕС във веригата на доставките се изисква да гарантират, че внасят калай, волфрам, тантал и злато само от отговорни и свободни от конфликти източници, и да въведат по-конкретни механизми за полагане на дължима грижа, например одит от независима трета страна на дължимата грижа по веригата на доставките. Разпоредбите на настоящата директива за дължима грижа се отнасят и до неблагоприятните въздействия върху околната среда и ще се прилагат за веригите на стойността на допълнителните полезни изкопаеми, които не са обхванати от Регламента за полезните изкопаеми от засегнати от конфликти зони, но оказват неблагоприятно въздействие върху правата на човека, климата и околната среда.

Предложението на Комисията за Регламент относно вериги на доставките, несвързани с обезлесяване²⁴, е съсредоточено върху определени вериги на доставките на стоки и продукти. В него е заложена много конкретна цел, а именно да се намали въздействието на потреблението и производството в ЕС върху обезлесяването и деградацията на горите в световен мащаб. В някои области изискванията му ще бъдат по-строги в сравнение с общите задължения за дължима грижа съгласно настоящата директива. В него е включена и забрана за пускане на пазара на определени стоки и производни продукти, ако изискването за „законно „и „несвързано с обезлесяване“ не може да бъде установено чрез полагане на дължима грижа. Тази забрана ще се прилага за всички оператори, които пускат съответните продукти на пазара на Съюза, включително дружества от ЕС и извън него, независимо от правната им форма и размер. Поради това, въпреки че общите цели на двете инициативи се подкрепят взаимно, техните специфични цели са различни. Настоящата директива ще допълни Регламента относно продуктите, чието производство не води до обезлесяване, чрез въвеждането на дължима грижа по веригата на стойността, свързана с дейности, които не са обхванати от посочения регламент, но могат пряко или косвено да доведат до обезлесяване.

Предложението на Комисията за нов Регламент относно батериите²⁵ включва конкретните цели за намаляване на въздействието върху околната среда, климата и социалната сфера на всички етапи от жизнения цикъл на батериите, укрепване на функционирането на вътрешния пазар и гарантиране на еднакви условия на конкуренция чрез общ набор от правила. С него се изисква икономическите оператори, които пускат на пазара на Съюза промишлени батерии или акумулаторни батерии за електрически превозни средства (включително вградени в превозни средства) с капацитет над 2 kWh, да установят политики за дължима грижа по веригата на доставките. В него се поставя акцент върху онези суровини, при които значителна част от производството им в световен план се използва за производството на батерии и

тантал и волфрам, на рудите на тези метали и на злато с произход от засегнати от конфликти и високорискови зони (ОВ L 130, 19.5.2017 г., стр. 1—20).

²⁴ Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за предоставянето на пазара на Съюза, както и за износа от Съюза на определени стоки и продукти, свързани с обезлесяване и влошаване на състоянието на горите, и за отмяна на Регламент (ЕС) № 995/2010 (COM(2021) 706 final).

²⁵ Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно батериите и отпадъчните батерии, за отмяна на Директива 2006/66/ЕО и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/1020 (COM(2020) 798 final).

които могат да окажат неблагоприятно въздействие върху обществото или околната среда (кобалт, естествен графит, литий и никел). Икономическите оператори трябва да представят документация за съответствие за проверка от трета страна от нотифицираните органи и подлежат на проверки от националните органи за надзор на пазара. Настоящата директива ще допълни Регламента относно батериите чрез въвеждане на дължима грижа по веригата на стойността във връзка със суровините, които не са обхванати от посочения регламент, но без да се изисква сертифициране за пускането на продуктите на пазара на ЕС.

Бъдещата [инициатива за устойчиви продукти \(ИУП\)](#) има за цел да бъде преразгледана съществуващата [Директива за екодизайн](#)²⁶ и в по-широк план се отнася до устойчивостта на продуктите, пускани на пазара на ЕС, както и до прозрачността на свързаната с тях информация.

Това предложение ще има съществена роля за справянето с използването на принудителен труд в глобалните вериги на стойността. Както беше обявено в съобщението относно достойния труд в световен мащаб²⁷, Комисията подготвя ново законодателно предложение, с което ефективно ще бъде забранено пускането на пазара на Съюза на продукти, произведени чрез принудителен труд, включително принудителен детски труд. Новата инициатива ще обхваща както местни, така и вносни продукти и в нея забраната ще бъде съчетана със стабилна и основана на риска рамка за прилагане. Новият инструмент ще се основава на международните стандарти и ще допълва хоризонталните и секторните инициативи, по-специално задълженията за дължима грижа, както са посочени в настоящото предложение.

Настоящата директива не засяга прилагането на други изисквания в областта на правата на човека, опазването на околната среда и изменението на климата съгласно други законодателни актове на Съюза. Ако разпоредбите на настоящата директива са в противоречие с разпоредба на друг законодателен акт на Съюза, с който се преследват същите цели и в който се предвиждат по-широки или по-конкретни задължения, разпоредбите на другия законодателен акт на Съюза следва да имат предимство до обхвата на противоречието и да се прилагат за тези специфични задължения.

Съгласуваност с други политики на Съюза

Настоящата директива е важна за изпълнението на целите на различни съществуващи и планирани мерки на Съюза в областта на правата на човека, включително трудовите права, и околната среда.

Като част от Европейския зелен пакт Комисията изброи инициатива за устойчиво корпоративно управление сред резултатите от [Плана за действие относно кръговата икономика](#), [Стратегията за биологичното разнообразие](#), [стратегията „От фермата до](#)

²⁶ Директива № 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за определяне на изискванията за екодизайн към продукти, свързани с енергопотреблението (ОВ L 285, 31.10.2009 г., стр. 10).

²⁷ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет относно достойния труд в световен мащаб за глобален справедлив преход и устойчиво възстановяване, COM(2022) 66 final.

[трапезата“](#), [Стратегията за химикалите, актуализирането на новата промишлена стратегия за 2020 г.: Изграждане на по-силен единен пазар за възстановяването на Европа](#) и [Стратегията за финансиране на прехода към устойчива икономика](#).

Със законодателството на ЕС в областта на околната среда се въвеждат различни изисквания по отношение на околната среда за дружествата и държавите членки или се определят цели за Съюза²⁸. По принцип обаче то не се прилага за вериги на стойността извън ЕС, в които могат да възникнат до 80—90 % от вредите за околната среда в резултат на производството на ЕС²⁹. С [Директивата за екологичната отговорност](#)³⁰ се установява рамка за екологична отговорност на дружествата за собствените операции по отношение на предотвратяването и отстраняването на щети върху околната среда въз основа на принципа „замърсителят плаща“. Тя не обхваща веригите на стойността на дружествата. Гражданската отговорност по настоящата директива, свързана с неблагоприятни въздействия върху околната среда, ще бъде в допълнение към Директивата за екологичната отговорност.

Настоящата директива ще допълни законодателството на ЕС в областта на климата, включително Европейския закон за климата, с което ще се затвърди амбицията на ЕС в областта на климата, с междинната цел за намаляване на нетните емисии на парникови газове с най-малко 55 % до 2030 г., за да бъде насочена Европа по отговорен път към постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г. По-специално настоящата директива ще допълни пакета [„Подготвени за цел 55“](#)³¹ и различните му ключови действия, като например определянето на по-амбициозни цели за енергийна ефективност и енергия от възобновяеми източници за държавите членки до 2030 г. или модернизирането на [схемата на ЕС за търговия с емисии](#)³², която трябва да бъде

²⁸ С него се въвеждат например ограничения за изпускането на някои замърсители, определят се цели за ЕС (например Европейския закон за климата) или цели за държавите членки (например за енергийна ефективност), определят се задължения за държавите членки (например за защита на естествените местообитания), установява се минимално съдържание в разрешителните процедури за някои икономически дейности (например оценка на въздействието върху околната среда) и др.

²⁹ Вж. напр. Jungmichel, Norbert, Christina Schampel и Daniel Weiss (2017 г.): Atlas on Environmental Impacts — Supply Chains — Environmental Impacts and Hot Spots in the Supply Chain (Атлас за въздействията върху околната среда — вериги на доставките — въздействия върху околната среда и горещи точки във веригата на доставките), Adelphi/Sytypes, на разположение на адрес <https://www.adelphi.de/en/system/files/mediathek/bilder/Umweltatlas%20Lieferkette%20-%20adelphi-Systain-englisch.pdf>.

³⁰ Директива 2004/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологичните щети (ОВ L 143, 30.4.2004 г., стр. 56—75).

³¹ Пакетът „Подготвени за цел 55“ представлява поредица от предложения, приети от Комисията на 14 юли 2021 г., чиято цел е политиките на ЕС в областта на климата, енергетиката, земеползването, транспорта и данъчното облагане да станат подходящи за намаляване на нетните емисии на парникови газове с поне 55 % до 2030 г. в сравнение с равнищата от 1990 г.

³² Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2003/87/ЕО за установяване на система за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Съюза, Решение (ЕС) 2015/1814 относно създаването и функционирането на резерв за стабилност на пазара за схемата на Съюза за търговия с емисии на парникови газове и Регламент (ЕС) 2015/757 (COM(2021) 551 final).

подкрепена от по-широка трансформация на производствените процеси, за да се постигне неутралност по отношение на климата до 2050 г. в цялата икономика и по веригите на стойността. Пакетът „Подготвени за цел 55“ ще се прилага само непряко за някои вериги на стойността на европейски дружества извън ЕС чрез [механизма за корекция на въглеродните емисии на границите \(СВАМ\)](#)³³, който има за цел да се предотврати „изместването на въглеродни емисии“³⁴ чрез налагане на цена за корекцията на въглеродните емисии за избрани вносни продукти, които не зависят от цената на въглеродните емисии, произтичаща от схемата на ЕС за търговия с емисии.

Съществуващото [законодателство на ЕС в областта на здравето и безопасността и основните права](#) е насочено към много специфични неблагоприятни въздействия (като например нарушения на правото на неприкосновеност на личния живот и защита на данните, дискриминация, специфични здравни аспекти, свързани с опасни вещества, заплахи за здравето и безопасността на работниците, нарушения на правата на детето и др.) в рамките на Съюза³⁵, но не се прилага във всички случаи за веригите на стойността на дружествата извън Съюза.

Инициативата е в съответствие с [Плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за периода 2020—2024 г.](#)³⁶, който включва ангажимент за ЕС и държавите членки да засилят действията си за активно насърчаване на прилагането на международните стандарти за отговорно бизнес поведение, като Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека и Насоките на ОИСР за многонационалните предприятия и дължимата грижа. Тя е в съответствие със [Стратегията на ЕС за правата на детето](#)³⁷, в която Съюзът се ангажира с подход на нулева толерантност срещу детския труд и гарантиране, че във веригите на доставките на дружествата от ЕС не се използва детски труд. В [Стратегията на ЕС за борба с трафика на хора за периода 2021—2025 г.](#)³⁸ Комисията поема ангажимент да представи законодателно предложение относно устойчивото корпоративно управление с цел

³³ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на механизъм за корекция на въглеродните емисии на границите (COM(2021) 564 final).

³⁴ „Изместване на въглеродни емисии“, произтичащо от повишената амбиция на ЕС в областта на климата, би могло да доведе до увеличаване на общите емисии в световен мащаб. Цената за корекцията на въглеродните емисии по механизма за корекция на въглеродните емисии на границите за избрани видове вносни продукти в секторите на желязната стомана, алуминия, цимента, електроенергията и торовете ще осигури еднакви условия на конкуренция между продуктите на ЕС и вносните продукти.

³⁵ Съгласно правото на ЕС всеки работник в ЕС има определени минимални права, свързани със защитата срещу дискриминация, основана на пол, раса, религия, възраст, увреждане и сексуална ориентация, както и с трудовото право (работа на непълно работно време, срочни договори, работно време, информиране и консултиране на служителите). Резюме може да бъде намерено на адрес https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/employment_and_social_policy.html?root_default=SUM_1_CODED%3D17&locale=bg.

³⁶ Съвместно съобщение до Европейския парламент и Съвета относно плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за периода 2020—2024 г. (JOIN(2020) 5 final).

³⁷ Съобщение на Комисията относно стратегията на ЕС за правата на детето (COM(2021) 142 final).

³⁸ Съобщение на Комисията относно стратегията на ЕС за борба с трафика на хора за периода 2021—2025 г. (COM(2021) 171 final).

насърчаване на дългосрочно устойчиво и отговорно дружествено поведение. Инициативата допринася и за постигането на целите от съобщението на Комисията относно достойния труд в световен мащаб³⁹, което се приема заедно с настоящото предложение.

Настоящата директива ще допринесе за Европейския стълб на социалните права, тъй като и с двете инициативи се насърчават права, като например справедливи условия на труд⁴⁰. Извън своя външен аспект тя е насочена срещу нарушаването на международните трудови стандарти, когато такова нарушаване се случва в ЕС (например случаи на принудителен труд в селското стопанство). Поради това във вътрешен план чрез нея ще бъде засилен също така защитата на работниците в Съюза, наред със съществуващите достижения на правото на Съюза в социалната област, и тя ще допринесе за предотвратяването и справянето със злоупотребите в рамките на държавите членки и между тях.

По този начин настоящата директива ще допълни регулаторната среда на ЕС, която понастоящем не включва прозрачна и предсказуема рамка за целия Съюз, която помага на дружествата от ЕС във всички сектори на икономиката да оценяват и управляват рисковете и въздействията, свързани с устойчивостта, по отношение на основни рискове, свързани с правата на човека и околната среда, включително в рамките на своите вериги на стойността.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

Правно основание

Предложението се основава на член 50 и член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

В член 50, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), и по-специално в член 50, параграф 2, буква ж) от ДФЕС, се предвижда компетентността на ЕС да предприема действия за постигане на свободата на установяване по отношение на определена дейност, по-специално *посредством координирането до необходимата степен на гаранциите, които се изискват от държавите членки от дружествата по смисъла на член 54, втора алинея, за да се защитят интересите на техните членове и на третите лица, с оглед тези гаранции да станат равностойни в целия Съюз*. Пример за това могат да бъдат мерките за координиране във връзка със защитата на интересите на акционерите на дружествата и на други заинтересовани страни с цел тази защита да стане равностойна в целия Съюз, когато различията между националните правила са такива, че възпрепятстват свободата

³⁹ (COM(2022) 66 final).

⁴⁰ Например стълб 10 от Европейския стълб на социалните права относно здравословна, безопасна и добре приспособена работна среда и член 7, буква б) от Международния пакт за икономически, социални и културни права (вж. приложението към настоящата директива) относно справедливи и благоприятни условия на труд, включително безопасни и здравословни условия на труд.

на установяване⁴¹. Прибягването до тази разпоредба е възможно, ако целта е да се предотврати появата на бъдещи пречки пред свободата на установяване, произтичащи от различното развитие на националните законодателства. Появата на такива пречки трябва да бъде вероятна и въпросната мярка трябва да има за цел тяхното предотвратяване⁴².

С настоящото предложение се регулират задълженията за дружествена дължима грижа във връзка с устойчивостта, като същевременно се обхващат — до степента, свързана с тази дължима грижа — задълженията на директорите на дружествата и системите за корпоративно управление за полагане на дължима грижа. По този начин предложението се отнася до процеси и мерки за защита на интересите на членовете и заинтересованите страни на дружествата. Няколко държави членки наскоро въведоха законодателство относно дължимата грижа⁴³, докато други са в процес на изготвяне на законодателство или обмисляне на действия⁴⁴. Също така напоследък все по-голям брой държави членки уреждат този въпрос, като изискват от директорите да вземат предвид външните въздействия на дружеството⁴⁵, да отдават приоритет на интересите на заинтересованите страни в своите решения⁴⁶ или да приемат декларация за политиката относно стратегията на дружеството за правата на човека⁴⁷. Новите и нововъзникващите закони относно дължимата грижа се различават значително в Съюза въпреки намерението на всички държави членки да надграждат съществуващите международни стандарти (Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека, стандартите на ОИСР за отговорно бизнес поведение) и по този начин водят до различаващи се изисквания. Определени държави членки са приели или е вероятно да приемат законодателство, което е ограничено до конкретни проблеми, свързани с устойчивостта във веригите на стойността⁴⁸. Персоналният обхват, съществениите изисквания за надлежна грижа, режимите на правоприлагане и свързаните задължения

⁴¹ Припомня се, че по отношение на мерките за корпоративно управление ЕС вече е приел законодателство въз основа на същото правно основание, например Директивата за правата на акционерите I и Директивата за правата на акционерите II.

⁴² Вж. напр. решение на Съда от 12 декември 2006 г., Германия/Парламент и Съвет, C-380/03, Recueil, стр. I-11573, точка 38 и цитираната съдебна практика.

⁴³ Вж. бележка под линия 3. По отношение на държавите от ЕИП Норвегия прие законодателство за дължима грижа.

⁴⁴ Австрия, Белгия, Дания, Италия, Люксембург, Нидерландия, Финландия, (по отношение на по-широкото законодателство относно отговорното бизнес поведение). В Ирландия, Испания и Швеция се провеждат кампании на гражданското общество в полза на въвеждането на законодателство за дължимата грижа. В приложение 8 към оценката на въздействието, придружаваща настоящото предложение, е представен подробен преглед на законите и инициативите на държавите членки/ЕИП.

⁴⁵ Френският *Loi Pacte*.

⁴⁶ Например Нидерландия.

⁴⁷ Вж. германския *Sorgfaltspflichtengesetz*.

⁴⁸ Например с нидерландския закон, посочен по-горе, се установява хоризонтална задължителна дължима грижа, засягаща въпросите за детския труд, по цялата верига на стойността. В Австрия една политическа партия посочи законопроект за социална отговорност по отношение на принудителния и детския труд в сектора за производство на облекла.

на директорите се различават и може да се различават още повече в бъдеще⁴⁹. От други държави членки може да се очаква да решат да не приемат законодателство в тази област. По този начин значително различаващите се изисквания между държавите членки създават разпокъсаност на вътрешния пазар. Тази разпокъсаност вероятно ще се увеличи с течение на времето.

Има опасност тази разпокъсаност да доведе и до нееднакви условия на конкуренция за дружествата на вътрешния пазар. Първо, дружествата и техните директори, по-специално тези, които имат трансгранични вериги на стойността, вече са предмет на различни изисквания и вероятно ще бъдат подложени на още по-различни изисквания в зависимост от това къде се намира тяхното седалище. Това води до нарушаване на конкуренцията. Освен това в зависимост от начина на структуриране на операциите си на вътрешния пазар някои дружества могат едновременно да попадат в обхвата на две или повече различни национални правни рамки относно устойчивото корпоративно управление⁵⁰. Това може да доведе до дублиране на изискванията, затруднения при спазването им, липса на правна сигурност за дружествата и дори до взаимно несъвместими паралелни правни изисквания. Обратно, някои дружества може да не попадат в обхвата на каквато и да е национална рамка само поради причината, че нямат връзки съгласно националното законодателство с юрисдикцията на държава членка, която е въвела правила за дължима грижа, и по този начин печелят предимство пред своите конкуренти.

Предложеният акт е предназначен за предотвратяване и премахване на такива пречки пред свободното движение и на нарушаването на конкуренцията чрез хармонизиране на изискванията за дружествата относно полагането на дължима грижа в тяхната собствена дейност, в дъщерните дружества и веригите на стойността, както и при свързаните задължения на директорите. Те ще доведат до еднакви условия на конкуренция, при които дружествата със сходен размер и техните директори подлежат на едни и същи изисквания за въвеждане на мерки за устойчиво корпоративно управление и дружествена дължима грижа в своите вътрешни системи за управление, като по този начин се защитават по сходен начин интересите на заинтересованите страни в дружеството. Хармонизираните условия биха били от полза за трансграничното установяване, включително за дейността на дружествата, както и за инвестициите, тъй като ще улеснят сравняването на изискванията за устойчивост на предприятията и ще направят ангажираността по-лесна, а оттам и по-евтина.

Член 50 ДФЕС представлява *lex specialis* по отношение на приетите мерки за постигане на свобода на установяване. Сред предложените мерки онези, които се отнасят до корпоративното управление, попадат в това правно основание, по-специално интегрирането на дължимата грижа в политиките на дружествата, мерките в плана на дружествата, за да се гарантира, че бизнес моделът и стратегията са съвместими с

⁴⁹ Френският *Loi relative au devoir de vigilance* и германският *Sorgfaltspflichtengesetz* се различават значително по отношение на материалноправните изисквания за персоналния обхват и по отношение на режима на правоприлагане.

⁵⁰ Например съгласно германския *Sorgfaltspflichtengesetz* всяко дружество с клон и най-малко 3000 служители в Германия (1000 от 2024 г.) попада в приложното поле на закона.

прехода към устойчива икономика и с ограничаването на глобалното затопляне до 1,5 °C съгласно Парижкото споразумение и свързаните мерки за възнаграждение, както и разпоредбите относно задължението на директорите за полагане на грижа и задълженията им за установяване и надзор на дължимата грижа.

С цел цялостно преодоляване на описаните пречки пред вътрешния пазар тук член 50 от ДФЕС е съчетан с общата разпоредба на член 114 от ДФЕС. В член 114 от ДФЕС се предвижда приемането на мерки за сближаване на законовите, подзаконовите или административните разпоредби на държавите членки, които имат за цел създаването или функционирането на вътрешния пазар. Законодателят на Съюза може да прибегне до член 114 ДФЕС, по-специално когато различията между националните правила са такива, че възпрепятстват основните свободи или водят до нарушаване на конкуренцията и по този начин оказват пряко въздействие върху функционирането на вътрешния пазар.

Както е посочено по-горе, различията между националните правила относно устойчивото корпоративно управление и задълженията за дължима грижа оказват пряко въздействие върху функционирането на вътрешния пазар и това въздействие е вероятно да се увеличи в бъдеще. Освен въпросите, уредени в член 50 от ДФЕС, настоящият акт засяга и други области на установяването и функционирането на вътрешния пазар. По-специално при липса на действие от страна на законодателя на Съюза производството и движението на стоки и услуги биха били пренасочени към юрисдикции без режими за дължима грижа или с по-малко взискателни режими или към дружества, установени в такива юрисдикции, което ще окаже значително влияние върху потока на стоки и услуги. Освен това дружествата, доставящи стоки или услуги, по-специално малките и средните предприятия (МСП), ще бъдат изправени пред различаващи се правила и очаквания на клиентите, намиращи се в различни държави членки. Например в законодателството на една държава членка може да се изисква от доставчика да извършва одити от трети страни, а в друга държава членка от същия доставчик може да се изисква да участва в признати промишлени схеми и инициативи на множество заинтересовани страни. Една държава членка може да изиска от дружеството да полага надлежна грижа по отношение на установените стопански отношения, а в другата държава членка може да бъдат обхванати само преките доставчици. Това би довело до създаването на множество различни частично несъвместими изисквания, което ще наруши свободния поток на стоки и услуги в Съюза.

Може да се предвиди, че тези нарушения и въздействия ще станат по-сериозни с времето, тъй като все повече държави членки ще приемат различаващи се национални законодателства, или дори могат да доведат до надпревара за достигане на най-ниски равнища в бъдещите законодателства относно дължимата грижа.

Нарушенията са от значение и за гражданската отговорност в случай на вреда, причинена по веригата на стойността на дадено дружество. Някои национални правни рамки относно дължимата грижа включват изричен режим на гражданска отговорност, свързан с неизпълнението на задължението за дължима грижа, а в други изрично се

изключва конкретен режим на гражданска отговорност⁵¹. Редица дружества са изправени пред съд за това, че са причинили или не са успели да предотвратят неблагоприятни въздействия на равнището на своите дъщерни дружества или вериги на стойността. Понастоящем такива казуси се решават въз основа на различни правила. При липсата на общи правила различаващите се национални режими на отговорност могат да доведат до различни резултати в зависимост от това дали е налице контрол на собствеността (по отношение на дъщерните дружества) или фактически контрол (чрез преки договори или когато контролът може да бъде упражняван от дружеството чрез използване на договори в каскаден ред или друг ефект на лоста в непреки стопански отношения). Това фрагментиране би довело до нарушаване на конкуренцията на вътрешния пазар, тъй като дружество, намиращо се в една държава членка, ще бъде обект на искове за обезщетение поради вреди, причинени по неговата верига на стойността, докато дружество със същата верига на стойността би било освободено от този финансов риск и риск за репутацията поради различаващите се национални правила.

С предложения режим на гражданска отговорност ще се изясни кои правила се прилагат в случай на вреда в рамките на собствената дейност на дружеството, на равнището на дъщерните му дружества и на равнището на преките и непреките стопански отношения по веригата на стойността. Освен това предложената разпоредба относно приложимото право има за цел да гарантира прилагането на хармонизираните правила, включително относно гражданската отговорност, също и в случаите, когато в противен случай приложимото към такъв иск право не е правото на държава членка. Следователно ще бъде от съществено значение да се гарантират необходимите еднакви условия на конкуренция.

Субсидиарност

Първо, малко вероятно е само законодателството на държавите членки в тази област да бъде достатъчно и ефективно. Що се отнася до специфични трансгранични проблеми, като например замърсяване, изменение на климата, биологично разнообразие и др., индивидуалните действия ще бъдат възпрепятствани в случай на бездействието на други държави членки. Малко вероятно е международните ангажменти, като например целите на Парижкото споразумение относно изменението на климата към РКООНИК⁵², Конвенцията за биологичното разнообразие, както и на други многостранни споразумения в областта на околната среда да бъдат постигнати чрез самостоятелни действия на отделните държави членки. Освен това рисковете, произтичащи от неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда, които съществуват във веригите на стойността на дружествата, често имат трансгранични последици (например замърсяване, транснационални вериги на доставките и вериги на стойността).

⁵¹ Френският *Loi relative au devoir de vigilance* включва разпоредба относно гражданската отговорност. В германския *Sorgfaltspflichtengesetz* се пояснява, че нарушението на задължение по закона не поражда гражданска отговорност, докато общите правила за отговорност остават незасегнати. Освен това националните законодателства в областта на гражданската отговорност не са хармонизирани.

⁵² Рамкова конвенция на ООН по изменение на климата.

Второ, много дружества извършват дейност в целия ЕС или в световен мащаб; веригите на стойността обхващат и други държави — членки на Съюза, и все повече трети държави. Институционалните инвеститори, които инвестират зад граница, притежават голяма част (38 %⁵³) от общата пазарна капитализация на големите европейски дружества, регистрирани на фондовата борса, поради което много дружества имат трансгранична собственост и върху операциите им влияе нормативната уредба в някои държави или липсата на действия в други. Това е една от причините, поради които може да се твърди, че водещите дружества не желаят да положат допълнителни усилия, за да се справят с проблемите на устойчивостта, включително с проблемите в днешните вериги на стойността⁵⁴, и да поискат еднакви трансгранични условия на конкуренция.

Трето, дружествата, осъществяващи дейност в рамките на вътрешния пазар и извън него, се нуждаят от правна сигурност и еднакви условия на конкуренция за своя устойчив растеж. Някои държави членки въведоха неотдавна законодателство относно дължимата грижа⁵⁵, а други са в процес на изготвяне на законодателни мерки или обмислят действия⁵⁶. Съществуващите правила на държавите членки и тези, които са в процес на изготвяне, вече са довели и ще продължат да водят до различаващи се изисквания, по отношение на които съществува риск да бъдат неефективни и да доведат до нееднакви условия на конкуренция. Съществуват значителни непреки последици от различаващите се закони за полагане на дължима грижа от страна на доставчиците, които извършват доставки за различни дружества, попадащи в обхвата на различни закони, тъй като задълженията на практика се превръщат в договорни клаузи. Ако изискванията за полагане на дължима грижа се различават значително в отделните държави членки, това създава правна несигурност, разпокъсаност на единния пазар, допълнителни разходи и сложност за дружествата и техните инвеститори, извършващи трансгранична дейност, както и за други заинтересовани страни. С действие на равнището на ЕС това може да се избегне и следователно то има добавена стойност.

И накрая, в сравнение с индивидуалните действия на държавите членки намесата на ЕС може да осигури силна европейска позиция при разработването на политики на световно равнище⁵⁷.

⁵³ Тази стойност е взета от оценката на въздействието на Директивата за правата на акционерите II.
⁵⁴ Например производителят на храни Danone беше принуден неотдавна да намали разходите на инвеститорите поради липса на краткосрочна рентабилност, вж. статията *Can Anglo-Saxon activist investors whip Danone into shape?* (Могат ли англосаксонските инвеститори активисти да приведат Danone в желания вид?) на разположение на адрес <https://www.economist.com/business/2021/02/20/can-anglo-saxon-activist-investors-whip-danone-into-shape>.

⁵⁵ Вж. бележка под линия 3.

⁵⁶ Вж. бележка под линия 44.

⁵⁷ През 2014 г. Съветът на ООН по правата на човека реши да създаде отворена междуправителствена работна група относно транснационалните корпорации и други стопански предприятия по отношение на правата на човека (OEIGWG), чийто мандат е да разработи международен правно обвързващ инструмент (ПОИ) за регулиране на дейностите на транснационалните дружества и други стопански предприятия в международното право в областта на правата на човека. През 2021 г. OEIGWG публикува трети преработен проект на

Пропорционалност

Тежестта за дружествата, произтичаща от разходите за привеждане в съответствие, е адаптирана към размера, наличните ресурси и рисковия профил. Дружествата ще трябва единствено да предприемат подходящи мерки, които са съизмерими със степента на сериозност на неблагоприятното въздействие и неговата вероятност и които са разумно достъпни за тях, като вземат предвид обстоятелствата на конкретния случай, включително характеристиките на икономическия сектор и на специфичните стопански отношения и влиянието на дружествата върху тях, както и необходимостта да се гарантира приоритизиране на действията. За тази цел материалният и персоналният обхват и разпоредбите за правоприлагането бяха ограничени, както е обяснено по-долу.

Що се отнася до „персоналният обхват“ на задълженията за дължима грижа (т.е. кои категории предприятия са обхванати), малките и средните предприятия (МСП), които включват микропредприятия и като цяло представляват около 99 % от всички дружества в Съюза, са изключени от задължението за дължима грижа. За тази категория дружества финансовата и административната тежест, свързана със създаването и прилагането на процес на дължима грижа, би била относително висока. Повечето от тях не разполагат с вече съществуващи механизми за дължима грижа, нямат ноу-хау и специализиран персонал и разходите за полагане на дължима грижа биха оказали непропорционално въздействие върху тях. Те обаче ще понесат част от разходите и тежестта поради стопански отношения с дружества, обхванати от задълженията, тъй като от големите дружества се очаква да прехвърлят нуждите към своите доставчици. Ето защо ще бъдат необходими мерки за подкрепа, за да се помогне на МСП да изградят оперативен и финансов капацитет. Дружествата, чийто бизнес партньор е МСП, също са длъжни да го подкрепят при изпълнението на изискванията за дължима грижа, в случай че такива изисквания биха застрашили жизнеспособността на МСП. Освен това веригата на стойността на финансовия сектор не обхваща МСП, които получават заеми, кредити, финансиране, застраховане или презастраховане; В същото време експозицията на отделните МСП на неблагоприятни въздействия върху устойчивостта по правило ще бъде по-ниска от експозицията на по-големите дружества. Поради това много големите дружества⁵⁸ ще попаднат в обхвата на задължението за пълна дължима грижа, както и поради това, че много от тях вече са въвели определени процедури, например в резултат на задължения за докладване. По-специално чрез избраните критерии за оборота ще бъдат отделени онези, които имат най-голямо въздействие върху икономиката на Съюза. Освен това в настоящата директива се определят мерки за ограничаване на прехвърлянето на тежестта от тези големи дружества към по-малките доставчици във веригата на стойността и за използване на справедливи, разумни, недискриминационни и пропорционални изисквания спрямо МСП.

ПОИ относно стопанската дейност и правата на човека, включително мерки за дължима грижа и дружествена отговорност за нарушения на правата на човека.

⁵⁸

Големи дружества с ограничена отговорност с повече от 500 служители и нетен оборот над 150 милиона евро.

Що се отнася до дружествата с по-малък оборот и по-малко служители⁵⁹, задължението за дължима грижа е ограничено до онези дружества, осъществяващи дейност в сектори с особено голямо въздействие, които същевременно са обхванати от съществуващите секторни насоки на ОИСП⁶⁰. Освен това въпреки факта, че насоките на ОИСП обхващат финансовия сектор, той не е включен в секторите с голямо въздействие поради своите специфики. Това ограничение има за цел да се създаде баланс между интереса за постигане на целите на директивата и интереса за свеждане до минимум на финансовата и административната тежест за дружествата. Задължението за дължима грижа на тези дружества ще бъде опростено, тъй като те ще се съсредоточат само върху сериозните неблагоприятни въздействия, които са от значение за техния сектор. Освен това задължението за дължима грижа ще започне да се прилага за тях едва 2 години след края на срока за транспониране на настоящата директива, което ще позволи да се установят необходимите процеси и процедури и да се извлекат ползи от сътрудничеството в сектора, технологичното развитие, стандартите и т.н., които вероятно ще са резултат от по-ранната дата на прилагане за по-големите дружества.

Доколкото настоящата директива обхваща и дружества от трети държави, критериите, използвани за определяне на приложното поле за обхванатите дружества от ЕС и извън ЕС, не са едни и същи, но гарантират, че за дружествата от трети държави няма по-голяма вероятност да попаднат в приложното поле. За тях е определен като праг нетният оборот (150 милиона евро за група 1 и 40 милиона евро за група 2), но целият този оборот трябва да бъде генериран в Съюза. От друга страна, дружествата от ЕС трябва да имат нетен оборот от 150 милиона евро, генериран в световен мащаб, и да отговарят на свързан със служителите критерий (над 500 служители от група 1 и над 250 служители от група 2). Такава разлика в използваните критерии е обоснована поради следните причини:

- критерият за оборота в ЕС за дружества от трети държави създава връзка с ЕС. Включването само на оборота, генериран в Съюза, е оправдано, тъй като този праг, приспособен по подходящ начин, създава териториална връзка между дружествата от трети държави и Съюза поради въздействието, което дейностите на тези дружества могат да имат върху вътрешния пазар на ЕС, което е достатъчно, за да може правото на Съюза да се прилага за дружества от трети държави;
- освен това в Директивата за отчитането по държави — изменение на Директивата за счетоводството — вече са установени методи за изчисляване на нетния оборот за дружества извън ЕС, докато такава методология не съществува за изчисляване на броя на служителите на дружества от трети държави. Опитът с френското законодателство, в което се урежда дължимата

⁵⁹ Големите дружества с ограничена отговорност с повече от 250 служители и нетен оборот над 40 милиона евро, които обаче не надвишават едновременно праговете от 500 служители и нетен оборот от 150 милиона евро, както и дружества от трети държави със сравнима правна форма с нетен оборот в ЕС от 40 до 150 милиона евро.

⁶⁰ ОИСП разработи такива секторни насоки с цел насърчаване на ефективното спазване на Насоките на ОИСП за многонационалните предприятия. Вж. списъка на секторните насоки на адрес: <http://mneguidelines.oecd.org/sectors/>.

грижа, показва, че при липсата на общо определение за служител⁶¹ е трудно да се изчисли броят на служителите (в световен мащаб), което пречи да се определи кои дружествата от трети държави са обхванати от приложното поле и по този начин се възпрепятства ефективното прилагане на правилата;

- използването на критерии както за служителите, така и за оборота за дружествата от ЕС би гарантирало по-добро съответствие с предложението за Директива относно отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта, която следва да се използва за докладване на мерките и политиката за дължима грижа от дружествата от ЕС;
- въпреки че директивата ще обхване около 13 000 дружества от ЕС⁶², според оценките на Комисията тя ще обхване само около 4000 дружества от трети държави⁶³. Фактът, че дружествата от ЕС ще бъдат обхванати само ако достигнат и минималното ограничение за броя на служителите, е много малко вероятно да промени условията на конкуренция на вътрешния пазар на ЕС: двата критерия за размер, приложими за дружествата от ЕС, дори ако са кумулативни, ще доведат до обхващане все още на относително по-малки дружества в сравнение с дружествата извън ЕС поради факта, че в техния случай трябва да се вземе предвид целият световен нетен оборот на дружеството.

И накрая, големите дружества от трети държави, които имат значителен оборот в Съюза, са в състояние да полагат дължима грижа и ще извлекат полза от предимствата, произтичащи от дължимата грижа, също и при дейността си на други места. Във всички останали аспекти дружествата от трети държави са обхванати от правилата за дължима грижа по същия начин, както партньорите им от ЕС (например по отношение на режима, приложим за дружества, които извършват дейност в сектори с голямо въздействие, и идентичен период за въвеждане на режима за тези дружества). Хармонизирането на задълженията на директорите е ограничено само до дружествата от ЕС, поради което за дружествата от трети държави ще има по-ограничени задължения.

„Материалният обхват“ е насочен към и структуриран главно върху задължението за дружествата да полагат дължима грижа и обхваща правата на човека и онези неблагоприятни въздействия върху околната среда, които могат да бъдат ясно определени в избрани международни конвенции. Чрез предложените задължения на директорите се създава тясна връзка със задълженията за дължима грижа и следователно те са необходими, за да се осигури ефективността на дължимата грижа. Задълженията на директорите включват също изясняване на начина, по който от тях се

⁶¹ За Съюза вж. например член 5 от Препоръката на Комисията от 6 май 2003 г. относно определението за микро-, малки и средни предприятия (2003/361/ЕО) (ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36).

⁶² в група 1: 9400 дружества, в група 2: 3400 дружества.

⁶³ в група 1: 2600 дружества, в група 2: 1400 дружества. Методологията, използвана за изчисляване на броя на дружествата от трети държави, е обяснена в придружаващия работен документ на службите на Комисията.

очаква да спазват задължението за грижа, за да действат в най-добрия интерес на дружеството.

Ефективното прилагане на задължението за дължима грижа е от ключово значение за постигането на целите на инициативата. В директивата ще бъде предвидена комбинация от санкции и гражданска отговорност.

По отношение на частните действия за прилагане чрез гражданска отговорност се използва различен подход спрямо собствената дейност на дружеството и неговите дъщерни дружества, от една страна, и спрямо стопанските отношения, от друга страна. По-специално гражданската отговорност се отнася само до установени стопански отношения, които дружеството очаква да бъдат дълготрайни с оглед на техния интензитет или продължителност и които не представляват незначителна или просто допълнителна част от веригата на стойността на дружеството. Дружеството не следва да носи отговорност при неуспех да предотврати или прекрати вреда на ниво непреки стопански отношения, ако е използвало договори в каскаден ред и увереност и е въвело мерки за проверка на спазването им, освен ако е било неразумно при обстоятелствата в дадения случай да очаква, че действително предприетите действия, включително по отношение на проверката на съответствието, биха били подходящи за предотвратяване, смекчаване, прекратяване на неблагоприятното въздействие или свеждане до минимум на мащаба му. Освен това при оценката относно наличието на отговорност и на нейната степен трябва да се вземат надлежно предвид усилията на дружеството, доколкото те са пряко свързани с въпросните щети, да изпълни всички коригиращи действия, изискани от надзорния орган, всички направени инвестиции и всяка предоставена целева подкрепа, както и всяко сътрудничество с други субекти за справяне с неблагоприятните въздействия в неговите вериги на стойността.

Този подход към гражданската отговорност също така ще ограничи риска от прекомерен брой съдебни дела.

Мерките, свързани с прилагането от страна на публичните органи на задължението за дължима грижа, не надхвърлят необходимото. В настоящата директива се пояснява, че всяка санкция, наложена поради неспазване на задълженията за дължима грижа, трябва да бъде пропорционална. Ако публичните органи, които разследват съответствието на дружеството с настоящата директива, установят неспазване на изискванията, те трябва първо да му предоставят подходящ срок за предприемане на коригиращи действия. В директивата е посочен ограничен брой санкции, които следва да се прилагат във всички държави членки, но се дава възможност на държавите членки да осигурят пропорционален процес на изпълнение в съответствие с националното им законодателство. Когато се налагат имуществени санкции, те се основават на оборота на дружеството, за да се осигури пропорционалното им равнище.

Освен това с настоящата директива не се пораждат ненужни разходи за Съюза, националните правителства, регионалните или местните органи. В директивата ще бъде оставено на държавите членки сами да организират прилагането. Надзорът може да се извършва от съществуващите органи. За да се намалят разходите (например при надзора на дружества от трети държави, осъществяващи дейност в различни държави членки) и да се подобрят надзорът, координацията, разследването и обменът на информация, Комисията ще създаде Европейска мрежа на надзорните органи.

В настоящата директива се дава възможност за сътрудничество между дружествата, използване на промишлени схеми и инициативи на множество заинтересовани страни за намаляване на разходите на дружествата за спазване на настоящата директива.

Избор на инструмент

Предложеният инструмент е директива, тъй като в член 50 от ДФЕС се съдържа правното основание за законодателството в областта на дружественото право по отношение на защитата на интересите на съдружниците на дружествата и на трети лица с цел тази защита да стане равностойна в целия Съюз. В член 50 от ДФЕС се изисква Европейският парламент и Съветът да действат чрез директиви.

Комисията приема делегирани актове, в които се определят критериите за отчитане на дружествата от трети държави относно дължимата грижа.

За да предостави подкрепа на дружествата и на органите на държавите членки за това как дружествата следва да изпълняват задълженията си за дължима грижа, Комисията може да издаде насоки, когато е необходимо, след консултация със съответните европейски органи, с международни органи с опит в полагането на дължима грижа и с други органи. Насоките могат също така да се използват за очертаване на необвързващи примерни договорни клаузи, които дружествата да използват, когато включват задължението в договори в каскаден ред в своята верига на стойността.

Освен това Комисията може да въведе други подкрепящи мерки въз основа на съществуващите действия и инструменти на ЕС в подкрепа на полагането на дължима грижа в рамките на Съюза и в трети държави, включително да улесни съвместните инициативи на заинтересованите страни, за да се помогне на дружествата да изпълняват задълженията си и за да бъдат подкрепени по други начини МСП, засегнати от настоящата директива. Тези действия могат да бъдат допълнени и от инструменти на ЕС за сътрудничество за развитие, за да се подпомогнат правителствата на трети държави и икономическите оператори нагоре по веригата в трети държави при справянето с неблагоприятните последици за правата на човека и околната среда от техните операции и стопанските отношения нагоре по веригата.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Консултации със заинтересованите страни

В съответствие с насоките за по-добро регулиране бяха проведени няколко дейности за консултиране:

- първоначалната оценка на въздействието (пътна карта), за която бяха получени 114 отзива;
- откритата обществена консултация⁶⁴, при която бяха получени 473 461 отговора и 122 785 подписа от граждани, по-голямата част от които бяха подадени чрез кампании, при които се използват предварително попълнени въпросници, и 149 документа за изразяване на позиция;

⁶⁴ Резюме на откритата обществена консултация за инициативата за устойчиво корпоративно управление, на разположение на адрес https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12548-Sustainable-corporate-governance/public-consultation_bg.

- специална консултация със социалните партньори;
- редица работни семинари и срещи със заинтересовани страни, например среща на неформалната експертна група по дружествено право, съставена основно от представители на академичните среди в областта на дружественото право (ICLEG), среща с представители на държавите членки в Експертната група по дружествено право (CLEG); както и
- конференции и срещи със стопански асоциации, отделни предприятия, включително представители на малките и средните предприятия (МСП), гражданското общество, включително неправителствени организации (НПО) и организации с нестопанска цел, както и международни организации като ОИСР.

Като цяло дейностите по консултация показаха, че заинтересованите страни признават широко необходимостта от правна рамка на ЕС за дължима грижа⁶⁵. По-специално големите дружества поискаха по-голяма степен на хармонизация в областта на дължимата грижа, за да се подобри правната сигурност и да се създадат еднакви условия на конкуренция. Гражданите и сдруженията на гражданското общество считат, че настоящата регулаторна рамка е неефективна и не може да гарантира отчетност на дружествата за отрицателното въздействие върху правата на човека и околната среда.

Преобладаващото мнозинство от участниците в откритата обществена консултация, включително повечето участващи държави членки, подкрепиха хоризонталния подход към дължимата грижа в рамките на секторен или тематичен подход⁶⁶. Дружествата посочиха, че се опасяват от риск от неблагоприятно конкурентно положение спрямо дружествата от трети държави, на които не са наложени същите задължения. Съответно повечето респонденти се съгласиха, че правилата за дължима грижа следва да се прилагат и за дружества от трети държави, които не са установени в ЕС, но извършват дейности от определен мащаб в ЕС⁶⁷.

Що се отнася до механизъм за прилагане, придружаващ задължението за дължима грижа, всички групи заинтересовани страни, отговорили на откритата обществена консултация, посочиха с мнозинство, че най-подходящият вариант представлява надзор от страна на компетентните национални органи с механизъм за сътрудничество/координация на равнище ЕС⁶⁸.

⁶⁵ Например в отговор на откритата обществена консултация подкрепата от НПО за необходимостта от действия бе в размер на 95,9 %, на дружествата — 68,4 % (големите дружества — 75,5 %, МСП — 58,7 %) и на стопанските асоциации — 59,6 %.

⁶⁶ Докато 97,2 % от НПО предпочетоха хоризонтален подход, той е предпочетен като цяло от 86,8 % от дружествата, включително МСП (81,8 %), както и от стопанските асоциации (85,3 %). Това важи и за анкетираните държави членки.

⁶⁷ 97 % от респондентите са съгласни с това изявление (НПО — 96,1 %, стопански асоциации — 96,5 %, дружества — 93,8 %, включително МСП — 86,4 %). Всички държави членки респонденти също са съгласни с това изявление.

⁶⁸ Следващият вариант беше възможността за прилагане по съдебен ред с отговорност (49 %) и надзор от страна на компетентните национални органи въз основа на жалби относно неспазване с използване на ефективни санкции (44 %).

Мнозинството от респондентите във всички групи заинтересовани страни считат, че задължителните правила с определени цели са вариантът, който води до най-много разходи, но и най-много ползи като цяло. Въпреки че повечето респонденти виждат положителното въздействие върху трети държави, част от тях се опасяват от евентуално отрицателно въздействие на правилата за дължима грижа върху трети държави, ако дружествата, които инвестират в трети държави със слабо спазване на правата на човека, включително на социалните и трудовите права, както и слабо опазване на околната среда, би трябвало да се оттеглят от тези държави.

Подробна информация относно стратегията за консултации и заключенията от консултациите със заинтересованите страни може да бъде намерена в приложение 2 към доклада за оценка на въздействието.

Събиране и използване на експертни становища

За да подкрепи анализа на различните варианти, Комисията сключи договори за подкрепа с външни експерти за проучване на изискванията за дължима грижа по веригата на доставките⁶⁹ и за проучване на задълженията на директорите и устойчивото корпоративно управление⁷⁰. Тези експерти работиха в тясно сътрудничество с Комисията през различните етапи на проучването.

Освен тези проучвания за подкрепа бяха определени допълнителни експертни становища чрез проучвания на литературата и чрез отговорите от консултациите със заинтересованите страни.

Наред с посочените по-горе проучвания за подкрепа, срещи на експертни групи и консултации със заинтересованите страни Комисията обърна специално внимание и на съответната резолюция на Европейския парламент и на заключенията на Съвета. В резолюцията на Европейския парламент от 10 март 2021 г. бяха отправени препоръки към Комисията по отношение на дружествената дължима грижа и дружествената отчетност, като Комисията бе призована да предложи правила на ЕС за всеобхватно задължение за дружествата да полагат дължима грижа. В заключенията на Съвета относно правата на човека и достойния труд в глобалните вериги на доставки от 1 декември 2020 г. Комисията беше призована да представи предложение за правна рамка на ЕС за устойчиво корпоративно управление, включително задължения за междусекторна дружествена дължима грижа по протежението на световните вериги на стойността.

Оценка на въздействието

В анализа в оценката на въздействието се разглежда в широк смисъл проблемът, произтичащ от необходимостта от засилване на устойчивостта на корпоративното управление и системите за управление, като се посочват две измерения: 1) интересите на заинтересованите страни и свързаните със заинтересованите страни рискове (за

⁶⁹ Вж. документа, цитиран в бележка под линия 8.

⁷⁰ Европейска комисия, Генерална дирекция „Правосъдие и потребители“, Проучване относно задълженията на директорите и устойчивото корпоративно управление: окончателен доклад, Служба за публикации 2020 г., <https://data.europa.eu/doi/10.2838/472901>.

устойчивостта) за дружествата не са взети предвид в достатъчна степен в системите и решенията за управление на дружествения риск; 2) дружествата не смекчават в достатъчна степен неблагоприятните си въздействия върху правата на човека и околната среда, не разполагат с подходящо управление, системи за управление и мерки за смекчаване на вредните си въздействия.

След като бяха разгледани различни варианти на политиката, главно в областта на задължението за дружествата да полагат дължима грижа и задълженията на директорите, в оценката на въздействието бе предложен предпочитан пакет от варианти на политиката, обхващащи три елемента: дружествена дължима грижа, задължения на директорите и възнаграждения, които се допълват взаимно.

Проектът на оценката на въздействието беше представен на Комитета за регулаторен контрол на Комисията на 9 април 2021 г. След отрицателното становище на Комитета пред него на 8 ноември 2021 г. беше представена преразгледана оценка на въздействието за второ становище. Като отбелязва сериозното преразглеждане на доклада в отговор на първото становище на Комитета, на 26 ноември 2021 г. Комитетът все пак издаде второ отрицателно становище⁷¹, в което се подчертава необходимостта от политически насоки за това дали и при какви условия може да продължи инициативата за устойчиво корпоративно управление. Комитетът поддържа отрицателното си становище, тъй като счита, че в доклада за оценка на въздействието не е направено следното в достатъчна степен: 1) не се описва проблемът и не се предоставят убедителни доказателства, че предприятията от ЕС, по-специално МСП, включват в достатъчна степен аспектите на устойчивостта или разполагат с достатъчно стимули за това; 2) не се представя диапазон от варианти на политиката и не се определят или не се прави цялостна оценка на избраните ключови аспекти в областта на политиката; 3) не се оценява въздействието по цялостен, балансиран и неутрален начин и не е отразена несигурността, свързана с реализирането на ползите, и 4) не се доказва пропорционалността на предпочитания вариант.

Поради това, за да се отговори на коментарите от второто отрицателно становище на Комитета, оценката на въздействието се допълва от работен документ на службите на Комисията относно последващите действия във връзка със становището на Комитета, в който се предоставят допълнителни разяснения и доказателства за областите, в които Комитетът е представил конкретни предложения за подобрения.

Съгласно правилата на Комисията за по-добро регулиране се изисква положително становище от Комитета за регулаторен контрол, за да може даден документ да премине към етапа на приемане. Заместник-председателят, отговарящ за междуинституционалните отношения и перспективи, обаче може да разреши продължаването на подготовката за инициатива, за която е получено второ отрицателно становище от Комитета за регулаторен контрол. Важно е да се отбележи, че становищата на Комитета за регулаторен контрол представляват оценка на качеството на оценката на въздействието, а не оценка на съответното законодателно предложение.

⁷¹ SEC(2022) 95.

Комисията счете за уместно да продължи с инициативата, също и с оглед на споразумението, постигнато от заместник-председателя, отговарящ за междуинституционалните отношения и перспективи, поради следните причини:

- *политическото значение* на тази инициатива за политическия приоритет на Комисията „Икономика в интерес на хората“, включително в контекста на пакета за устойчиво финансиране и Европейския зелен пакт, и
- *неотложността на действията* в областта на дължимата грижа по веригата на стойността като принос към прехода към устойчивост и за преодоляване на риска от нарастваща разпокъсаност на единния пазар, както и с оглед на това, че
- *представените допълнителни разяснения и доказателства* са били задоволителни за преодоляване на недостатъците на оценката на въздействието, установени от Комитета за регулаторен контрол, и са взети под внимание в адаптираното правно предложение.

Що се отнася до значението и неотложността ѝ, Комисията също така отбелязва, че инициативата е включена в съвместните политически приоритети за 2022 г. от Европейския парламент, Съвета и Комисията.

След внимателен анализ на констатациите на Комитета и като взе предвид съображенията относно предоставените допълнителни разяснения и доказателства, Комисията счита, че предложението, което беше сериозно преразгледано в съпоставка с пакета от варианти на политиката, представен в оценката на въздействието, все още дава възможност за решителен напредък към общата цел за по-добро използване на потенциала на единния пазар да допринесе за прехода към устойчива икономика и за насърчаване на дългосрочно устойчиво и отговорно дружествено поведение. Директивата е по-добре съсредоточена и насочена в сравнение с предпочитания вариант, очертан в проекта за оценка на въздействието. В основата ѝ е задължението за дължима грижа, като същевременно значително се намаляват задълженията на директорите чрез тясното им обвързване със задължението за дължима грижа. Освен това обхватът на дължимата грижа е адаптиран. Подробно описание на адаптациите, направени в пакета с предпочитаните варианти в оценката на въздействието, може да бъде намерено в придружаващия работен документ на службите на Комисията, в който са представени последващите действия във връзка със становището на Комитета за регулаторен контрол, както и допълнителна информация.

Накратко, „персоналният обхват“, т.е. кои категории предприятия са обхванати, е значително намален вследствие на размисъла, предизвикан от коментарите на Комитета относно описанието на проблема, по-специално по отношение на МСП, и относно пропорционалността на предпочитания вариант. По-специално МСП са напълно изключени от обхвата, а обхващането на секторите с голямо въздействие е изместено само към дружества с повече от 250 служители и оборот над 40 милиона евро (докато големите дружества, които едновременно надвишават ограниченията за 500 служители и нетния оборот от 150 милиона евро, са включени в обхвата, независимо от техните сектори на стопанска дейност. Секторите с голямо въздействие са пряко определени в текста, като по този начин се отразяват и коментарите на Комитета по отношение на законодателната техника. Определението за сектори с голямо въздействие е ограничено до секторите с висок риск от неблагоприятни въздействия и за които съществуват насоки на ОИСП. За дружествата със средна пазарна капитализация в секторите с голямо въздействие правилата ще започнат да се прилагат след преходен период от три години, за да се даде възможност за по-дълъг период на адаптация. Освен това

задълженията за дължима грижа на тези дружества са ограничени само до сериозни въздействия, засягащи техния сектор.

За да се постигнат ефективно целите на инициативата, обхватът на настоящото предложение се разширява, за да бъдат включени дружества от трети държави. Обхванати са само дружества извън ЕС, които имат пряка връзка с пазара на Съюза и които имат сходен праг на оборота като дружествата от ЕС, но в рамките на пазара на Съюза. Освен това на тях ще им бъдат наложени същите задължения по отношение на дължимата грижа, както на съответните дружества от ЕС.

В директивата също така се посочва, че е необходима достъпна и практическа подкрепа за дружествата, по-специално за МСП във веригата на стойността, за да се подготвят за задълженията (или последващите нужди, които могат да им бъдат прехвърлени непряко). Това би могло да включва практически насоки и помощни инструменти като горещи линии, бази данни или обучение, както и създаването на обсерватория, която да помага на дружествата при прилагането на директивата. Освен това в клаузата за преразглеждане изрично се посочва персоналният обхват на директивата (т.е. обхващане на категориите предприятия), който следва да бъде преразгледан с оглед на практическия опит от прилагането на законодателството. Други мерки за смекчаване с цел намаляване на непрякото въздействие върху МСП представляват част от задълженията на дружествата в обхвата на настоящата директива.

Що се отнася до материалния обхват (т.е. това, което е обхванато), беше запазен хоризонталния инструмент, обхващащ въздействието върху правата на човека и околната среда. Това отразява силния консенсус сред групите заинтересовани страни, че е необходима хоризонтална рамка за справяне с установените проблеми.

Освен това Комитетът коментира, че оценката на въздействието не е достатъчно ясна относно необходимостта от регулиране на задълженията на директорите в допълнение към изискванията за дължима грижа. Поради това Комисията реши да разгледа този въпрос, като се отклони от пакета с предпочитаните варианти в оценката на въздействието и се съсредоточи върху елемента от задълженията на директорите, с оглед също и на съществуващите международни стандарти⁷², засягащ дължимата грижа и задължението за грижа. Това включва задълженията на директорите, свързани с установяването и надзора на прилагането на процесите и мерките за дружествена дължима грижа, както и включването на дължимата грижа в дружествената стратегия. За да се отрази пълноценно ролята на директорите с оглед на задълженията за дружествена дължима грижа, се пояснява и общото задължение на директорите да се грижат за дружеството, което присъства в дружественото право на всички държави членки, като се предвижда, че при изпълнение на задължението им да действат в най-добрия интерес на дружеството директорите следва да вземат предвид въпросите за устойчивостта в предложението за Директива относно отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта, включително, когато е приложимо, правата на човека, изменението на климата и последиците за околната среда, както в краткосрочен, така и в средносрочен и дългосрочен план. Не се запазват разширените специфични

⁷²

Вж. бележка под линия 6.

задължения на директорите, които бяха предложени в оценката на въздействието. Това ще гарантира, че предложението постига целта си, като същевременно остава пропорционално.

Що се отнася до коментарите на Комитета, настоящият обяснителен меморандум, както и съображенията на законодателното предложение, съдържат подробни обяснения на направения избор на политика. Въпреки че представената на Комитета оценка на въздействието и становището на Комитета бяха публикувани без промяна, беше изготвен отделен придружаващ работен документ на службите на Комисията, в който се предоставят допълнителни доказателства и пояснения вследствие на забележките на Комитета, включително по отношение на доказателствата. Настоящият документ се отнася по-специално до следното:

1. Описание на проблема:

- мащабът и развитието на проблемите, засягащи околната среда и устойчивостта, пряко свързани с очевидната липса или недостатъчното използване на дружествени практики за управление на устойчивостта от страна на дружествата от ЕС, които трябва да бъдат преодолен с настоящата директива, и добавената стойност на директивата във връзка с всеобхватния пакет от мерки за насърчаване на устойчивостта в рамките на Зеления пакт;
- защо динамиката на пазара и в областта на конкуренцията, заедно с по-нататъшното развитие на дружествените стратегии и системите за управление на риска на дружествата, се считат за недостатъчни, както и предполагаемата причинно-следствена връзка между използването на инструменти за дружествена устойчивост и ефекта им на практика за справяне с проблемите;

2. Въздействие на предпочитания вариант:

- въпроси, свързани с трети държави, включващи наблюдения i) на очакваното развитие в трети държави (включително като се вземат предвид мерките за подкрепа на търговията и развитието в ЕС и в международен план), ii) на въздействието върху трети държави и върху доставчиците в трети държави;
- механизмът за прилагане, с който допълнително се разширява добавената стойност на двустълбовата система за прилагане, която се основава на административното правоприлагане и гражданската отговорност;
- въздействие върху конкуренцията и конкурентоспособността.

Пригодност и опростяване на законодателството

Малките и средните предприятия, включително микропредприятията, не са включени в обхвата и непреките въздействия върху тях ще бъдат смекчени чрез подкрепящи мерки и насоки на равнището на Съюза и на държавите членки, както и в отношенията между предприятията чрез използването на примерни договорни клаузи и чрез изисквания за пропорционалност за по-големите бизнес партньори.

Основни права

Както е обяснено в оценката на въздействието и въз основа на съществуващите доказателства, задължителните изисквания за дължима грижа могат да осигурят значителни ползи за защитата и насърчаването на основните права.

4. **ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА**

Няма пряко отражение върху бюджета на Съюза.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

Планове за изпълнение и механизъм за мониторинг, оценка и докладване

Комисията ще създаде Европейска мрежа на надзорните органи, за да подпомогне прилагането на настоящата директива. Тази мрежа ще се състои от представители на надзорните органи, определени от държавите членки, и при необходимост към нея ще се присъединят други агенции на Съюза със съответния опит в областите, обхванати от настоящата директива, за да се гарантира спазването от страна на дружествата на задълженията им за дължима грижа и за да се улеснят и гарантират координацията и сближаването на регулаторните, разследващите, наказателните и надзорните практики, както и обменът на информация между тези надзорни органи.

Седем години след края на срока за транспониране Комисията докладва за прилагането на настоящата директива, включително, наред с други аспекти, за нейната ефективност. Ако е целесъобразно, докладът се придружава от законодателно предложение.

За да се осигури яснота и подкрепа за дружествата и държавите членки при прилагането на директивата, Комисията ще издаде насоки, когато е необходимо.

Обяснителни документи

За да се гарантира правилното прилагане на настоящата директива, ще бъде необходим обяснителен документ, например под формата на таблици на съответствието.

Подробно разяснение на специфичните разпоредби на предложението

В член 1 се определя предметът на директивата, т.е. установяват се правила относно задълженията за дължима грижа на дружествата във връзка с действителните и потенциалните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда по отношение на собствените им дейности, дейностите на дъщерните им дружества и дейностите по веригата на стойността, извършвани в рамките на установени стопански отношения; в разпоредбата също така се уточнява, че с настоящата директива се установяват правила относно отговорността за нарушения на задължението за дължима грижа.

В член 2 се определят персоналният обхват на директивата и критериите, въз основа на които дадена държава членка е компетентна да урежда въпроси, обхванати от настоящата директива.

В член 3 се съдържат определения за целите на настоящата директива.

В член 4 от държавите членки се изисква да гарантират, че дружествата полагат дължима грижа в областта на правата на човека и околната среда, като спазват специфичните изисквания, изброени в членове 5—11 от директивата.

В член 5 от държавите членки се изисква да гарантират, че дружествата са включили дължима грижа във всички корпоративни политики и разполагат с политика за дължима грижа, която се актуализира ежегодно. В разпоредбата се конкретизира, че тази политика следва да включва описание на подхода на дружеството към дължимата грижа, на кодекс за поведение, който да бъде следван от служителите и дъщерните дружества на дружеството, и на въведените процеси за полагане на дължима грижа.

В член 6 се установява задължението за държавите членки да гарантират, че дружествата предприемат подходящи мерки за установяване на действителното или потенциалното неблагоприятно въздействие върху правата на човека и околната среда в своите собствени дейности, в дъщерните си дружества и на равнището на своите установени преки или непреки стопански отношения по своята верига на стойността.

В член 7 се определя изискването държавите членки да гарантират, че дружествата предприемат подходящи мерки за предотвратяване на потенциалните неблагоприятни въздействия, установени съгласно член 6, или за смекчаване на тези въздействия по подходящ начин, когато предотвратяването не е възможно или изисква постепенно прилагане.

В член 8 се установява задължението за държавите членки да гарантират, че дружествата предприемат подходящи мерки за прекратяване на действителното неблагоприятно въздействие върху правата на човека и околната среда, което са установили или биха могли да установят съгласно член 6. Когато неблагоприятното въздействие, възникнало на равнището на установените преки или непреки стопански отношения, не може да бъде прекратено, държавите членки следва да гарантират, че дружествата свеждат до минимум мащаба на въздействието.

В член 9 се определя задължението за държавите членки да гарантират, че дружествата предоставят възможност за подаване на жалби до тях в случай на основателни опасения във връзка с тези потенциални или действителни неблагоприятни въздействия, включително в техните вериги на стойността. От дружествата се изисква да предоставят тази възможност на лицата, които са засегнати или имат основателни причини да смятат, че могат да бъдат засегнати от неблагоприятно въздействие, на синдикалните организации и други представители на работниците, които представляват лицата, работещи в съответната верига на стойността, както и на организациите на гражданското общество, осъществяващи дейност в съответния район.

С член 10 се въвежда задължението за държавите членки да изискват от дружествата периодично да оценяват изпълнението на своите мерки за дължима грижа, за да проверяват дали неблагоприятните въздействия са правилно установени и дали са приложени превантивни или корективни мерки, както и да определят степента, в която неблагоприятните въздействия са били предотвратени, прекратени или сведени до минимум.

В член 11 се установява задължението за държавите членки да гарантират, че дружествата, които не са обект на изискванията за отчитане съгласно Директива 2013/34/ЕС, докладват по въпросите, обхванати от настоящата директива, и публикуват годишна декларация на своя уебсайт.

В член 12 се определя задължението за Комисията да приема насоки относно необвързващи примерни договорни клаузи, за да помогне на дружествата да спазват член 7, параграф 2, буква б) и член 8, параграф 3, буква в).

В член 13 се определя възможността Комисията, с цел да предостави подкрепа на дружествата или на органите на държавите членки относно начина, по който дружествата следва да изпълняват задълженията си за дължима грижа, да издава насоки за конкретни сектори или специфични неблагоприятни въздействия, като се консултира с Агенцията на Европейския съюз за основните права, Европейската агенция за околна среда и, когато е целесъобразно, с международни органи с експертен опит в областта на дължимата грижа.

В член 14 от държавите членки и Комисията се изисква да осигурят съпътстващи мерки за дружествата, попадащи в обхвата на настоящата директива, и за участниците в световните вериги на стойността, които са непряко засегнати от задълженията по директивата. Тази подкрепа може да варира от използването на специални уебсайтове, портали или платформи до финансова подкрепа за МСП и улесняване на съвместни инициативи на заинтересованите страни. В тази разпоредба допълнително се пояснява,

че дружествата могат да разчитат на промишлени схеми и инициативи с участието на множество заинтересовани страни, за да бъде подкрепено полагането на дължима грижа, и че Комисията, в сътрудничество с държавите членки, може да издаде насоки за оценка на пригодността на тези схеми.

В член 15 се изисква държавите членки да гарантират, че определени дружества приемат план, за да се гарантира, че бизнес моделът и стратегията им са съвместими с прехода към устойчива икономика и с ограничаването на глобалното затопляне до 1,5 °C в съответствие с Парижкото споразумение.

В член 16 се въвежда изискването дружествата, учредени в съответствие със законодателството на трета държава и попадащи в приложното поле на настоящата директива съгласно член 2, параграф 2, да определят упълномощен представител с достатъчно пълномощия в Съюза, с който да се свързват компетентните органи на държавите членки по всички въпроси, необходими за получаването, спазването и изпълнението на правните актове, издадени във връзка с настоящата директива.

В член 17 се определя изискването държавите членки да определят един или повече национални надзорни органи, за да гарантират спазването от страна на дружествата на задълженията им за дължима грижа и задължението им съгласно член 15, параграфи 1 и 2, и да упражняват правомощията за принудително изпълнение на тези задължения в съответствие с член 18.

В член 18 се определят подходящите правомощия и ресурси на надзорните органи, определени от държавите членки за изпълнение на задачите им по надзор и прилагане.

В член 19 се установява изискване за държавите членки да гарантират, че всяко физическо или юридическо лице, което има основания да смята въз основа на обективни обстоятелства, че дадено дружество не спазва по подходящ начин разпоредбите на настоящата директива, има право да изрази пред надзорните органи основателни опасения, по-специално в държавата членка на обичайното си пребиваване, седалището, мястото на работа или мястото на предполагаемото нарушение.

В член 20 се посочва, че държавите членки определят правила относно санкциите, приложими при нарушаване на националните разпоредби, приети съгласно настоящата директива, и вземат всички необходими мерки, за да гарантират тяхното прилагане. Санкциите са ефективни, възпиращи и пропорционални. Държавите членки гарантират, че решението на надзорните органи, съдържащо санкции, свързани с нарушаване на разпоредбите на настоящата директива, следва да бъде публикувано.

С член 21 се въвежда Европейска мрежа на надзорните органи, съставена от представителите на националните надзорни органи, посочени в член 16, с цел да се улесни и гарантира координацията и съгласуването на регулаторните практики и практиките за разследване, санкциониране и надзор, както и споделянето на информация между тези надзорни органи.

В член 22 се установява изискването за държавите членки да определят правила, с които се урежда гражданската отговорност на дружествата за вреди, причинени от неспазването на задълженията за дължима грижа при определени условия. С него се въвежда и задължението за държавите членки да гарантират, че отговорността, предвидена в параграфи 1—3 от настоящия член, не се отхвърля единствено на основание, че приложимото към такива искове право не е правото на държава членка.

В член 23 се установява прилагането на Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 г. относно защитата на лицата, които

подават сигнали за нарушения на правото на Съюза, по отношение на подаването на сигнали за всички нарушения на посочената директива и защитата на лицата, подаващи сигнали за такива нарушения.

В член 23 се разясняват условията за публична подкрепа за дружествата.

В член 25 се разяснява задължението за полагане на грижа от страна на директорите.

В член 26 се определя задължението за директорите на дружествата от ЕС да създадат и наблюдават прилагането на процеси и мерки за дружествена дължима грижа във връзка с устойчивостта и да адаптират дружествената стратегия към дължимата грижа.

В член 27 се изменя приложението към Директива (ЕС) 2019/1937.

В член 28 се определят правилата, засягащи делегираните актове.

Член 29 съдържа разпоредба относно преразглеждането на настоящата директива.

Член 30 съдържа разпоредби относно транспонирането на директивата.

В член 31 се определя датата на влизане в сила на настоящата директива.

В член 32 се определят адресатите на настоящата директива.

В списъците, съдържащи се в приложението, се определят неблагоприятните въздействия върху околната среда и неблагоприятните въздействия върху правата на човека, които имат отношение към настоящата директива, за да се обхванат нарушаването на правата и забраните, включително международните споразумения в областта на правата на човека (част I, раздел 1), конвенциите за правата на човека и основните свободи (част I, раздел 2) и нарушаването на международно признати цели и забрани, включени в конвенциите за околната среда (част II).

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

относно дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 50, параграф 1 и параграф 2, буква ж) и член 114 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет⁷³,

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като имат предвид, че:

- (1) Съюзът се основава на зачитането на човешкото достойнство, свободата, демокрацията, равенството, върховенството на закона и зачитането на правата на човека, както е записано в Хартата на основните права на ЕС. Тези основни ценности, които са вдъхновили създаването на Съюза, както и универсалността и неделимостта на правата на човека и зачитането на принципите на Устава на ООН и международното право, следва да ръководят действията на Съюза на международната сцена. Такива действия включват насърчаване на устойчивото икономическо, социално и екологосъобразно развитие на развиващите се държави.
- (2) Високото ниво на защита и подобряването на качеството на околната среда и насърчаването на основните европейски ценности са сред приоритетите на Съюза, както е посочено в Съобщението на Комисията относно Европейския зелен пакт⁷⁴.

⁷³ ОВ С, , стр. .

⁷⁴ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: „Европейският зелен пакт“ (COM(2019) 640 final).

За тези цели е необходимо участието не само на публичните органи, но и на частни субекти, по-специално дружествата.

- (3) В своето съобщение „Силна социална Европа за справедливи промени“⁷⁵ Комисията поема ангажимент за модернизиране на социалната пазарна икономика на Европа с цел постигане на справедлив преход към устойчивост. Настоящата директива ще допринесе и за Европейския стълб на социалните права, в който се насърчават правата, гарантиращи справедливи условия на труд. Тя е част от политиките и стратегиите на ЕС, свързани с насърчаването на достойни условия на труд в световен мащаб, включително в световните вериги на стойността, както е посочено в съобщението на Комисията относно достойния труд в световен мащаб⁷⁶.
- (4) Поведението на дружествата във всички сектори на икономиката е от ключово значение за успешното постигане на целите на Съюза за устойчивост, тъй като дружествата от Съюза, по-специално големите дружества, разчитат на световните вериги на стойността. Също така е в интерес на дружествата да защитават правата на човека и околната среда, по-специално като се има предвид нарастващата загриженост на потребителите и инвеститорите по тези въпроси. На равнището на Съюза⁷⁷ и национално равнище⁷⁸ вече съществуват няколко инициативи за насърчаване на предприятията, които подкрепят ориентирана към стойността трансформация.
- (5) В съществуващите международни стандарти за отговорно бизнес поведение се посочва, че дружествата следва да защитават правата на човека и да определят начина, по който те следва да се справят с опазването на околната среда в рамките на своите дейности и вериги на стойността. В Ръководните принципи на Организацията на обединените нации за бизнеса и правата на човека⁷⁹ се признава отговорността на дружествата да упражняват дължима грижа в областта на правата на човека, като идентифицират, предотвратяват и смекчават неблагоприятните въздействия на дейностите си върху правата на човека и като отчитат как се справят с тези въздействия. В тези ръководни принципи се посочва, че

⁷⁵ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Силна социална Европа за справедливи промени (COM(2020) 14 final).

⁷⁶ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет относно достойния труд в световен мащаб за глобален справедлив преход и устойчиво възстановяване, COM(2022) 66 final.

⁷⁷ „Enterprise Models and the EU agenda“ (Моделите на предприятията и програма на ЕС), *CEPS Policy Insights*, № PI2021-02/януари 2021 г.

⁷⁸ Напр. <https://www.economie.gouv.fr/entreprises/societe-mission>

⁷⁹ Ръководни принципи на ООН за бизнеса и правата на човека: Прилагане на рамката на ООН „Защита, съблюдаване и средства за правна защита“, 2011 г., на разположение на адрес https://www.ohchr.org/documents/publications/guidingprinciplesbusinessshr_en.pdf.

предприятията следва да избягват нарушаването на правата на човека и да се справят с неблагоприятните въздействия върху правата на човека, които са причинили, за които са допринесли или които са свързани с техните собствени дейности, дъщерни дружества и преки и непреки стопански отношения.

- (6) Тази концепция за дължима грижа по отношение на правата на човека беше уточнена и доразвита в Насоките на ОИСР за многонационалните предприятия⁸⁰, които разшириха прилагането на дължимата грижа, така че да бъдат обхванати въпроси, свързани с околната среда и управлението. Насоките на ОИСР относно отговорното бизнес поведение и секторните насоки⁸¹ са международно признати рамки, в които се определят практически стъпки за дължима грижа, за да се помогне на дружествата да идентифицират, предотвратят, смекчават и отчитат как се справят с действителните и потенциалните въздействия върху своите дейности, вериги на стойността и други стопански отношения. Концепцията за дължима грижа е заложена и в препоръките на Тристранната декларация на Международната организация на труда (МОТ) относно принципите за многонационалните предприятия и социалната политика⁸².
- (7) Целите на ООН за устойчиво развитие⁸³, приети през 2015 г. от всички държави — членки на ООН, включват целите за насърчаване на траен, приобщаващ и устойчив икономически растеж. Съюзът си е поставил за цел да постигне целите на ООН за устойчиво развитие. Частният сектор допринася за постигането на тези цели.
- (8) В международните споразумения, приети по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата, по които ЕС и неговите държави членки са страни, като например Парижкото споразумение⁸⁴ и неотдавнашния Пакт за климата от Глазгоу⁸⁵, се определят конкретни начини за справяне с изменението на климата и за ограничаване на глобалното затопляне в рамките на 1,5 °C. Освен конкретните действия, които се очакват от всички подписали ги страни, ролята на частния

⁸⁰ Насоки на ОИСР за многонационалните предприятия, актуализирани през 2011 г., на разположение на адрес <http://mneguidelines.oecd.org/guidelines/>.

⁸¹ Насоки на ОИСР относно отговорното бизнес поведение, 2018 г., и специфични за секторите насоки, на разположение на адрес <https://www.oecd.org/investment/due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct.htm>.

⁸² „Тристранна декларация относно принципите за многонационалните предприятия и социалната политика“ на Международната организация на труда, пето издание, 2017 г., на разположение на адрес: https://www.ilo.org/empent/Publications/WCMS_094386/lang--en/index.htm.

⁸³ https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

⁸⁴ https://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf.

⁸⁵ Пакт за климата от Глазгоу, приет на 13 ноември 2021 г. на 26-ата конференция на страните по РКООНИК в Глазгоу, https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_L16_adv.pdf, https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_L16_adv.pdf.

сектор, по-специално неговите инвестиционни стратегии, се счита за ключова за постигането на тези цели.

- (9) В Европейския закон за климата⁸⁶ Съюзът също така поема правен ангажимент да стане неутрален по отношение на климата до 2050 г. и да намали емисиите с най-малко 55 % до 2030 г. И двата ангажимента налагат промяна на начина, по който дружествата произвеждат и възлагат поръчки. В плана на Комисията във връзка с целта в областта на климата за 2030 г.⁸⁷ са представени различни степени на намаляване на емисиите, които се изискват от различните икономически сектори, въпреки че при всички от тях трябва да има значителни намаления при всички сценарии, за да може ЕС да постигне своите цели в областта на климата. В плана също така се подчертава, че „промените в правилата и практиките за корпоративно управление, включително по отношение на финансирането за устойчиво развитие, ще насърчат собствениците и управителите на дружествата да отдават дължимото внимание на целите за устойчивостта в своите действия и стратегии“. В съобщението от 2019 г. относно Европейския зелен пакт⁸⁸ се посочва, че всички действия и политики на Съюза следва да се обединят, за да помогнат на Съюза да постигне успешен и справедлив преход към устойчиво бъдеще. В него също така се посочва, че устойчивостта следва да бъде допълнително интегрирана в рамката за корпоративно управление.
- (10) Съгласно съобщението на Комисията относно изграждането на устойчива на климатичните изменения Европа⁸⁹, в което се представя стратегията на Съюза за адаптиране към изменението на климата, новите инвестиционни и политически решения следва да бъдат съобразени с изменението на климата и с бъдещето, включително за по-големите предприятия, управляващи вериги на стойността. Настоящата директива следва да бъде в съответствие с тази стратегия. По същия начин следва да е налице съгласуваност с Директивата на Комисията [...] за изменение на Директива 2013/36/ЕС по отношение на надзорните правомощия, санкциите, клоновете от трета държава и рисковете с екологичен, социален и

⁸⁶ Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2021 г. за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999 (Европейски закон за климата) PE/27/2021/REV/1 (ОВ L 243, 9.7.2021 г., стр. 1).

⁸⁷ SWD(2020)176 final.

⁸⁸ COM(2019) 640 final.

⁸⁹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Изграждане на устойчива на климатичните изменения Европа — новата стратегия на ЕС за адаптиране към изменението на климата“ (COM(2021) 82 final), на разположение на адрес: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=COM%3A2021%3A82%3AFIN>

управленски характер (Директивата за капиталовите изисквания)⁹⁰, в която се определят ясни изисквания за правилата за управление на банките, включително относно знания за рисковете с екологичен, социален или управленски характер на ниво съвет на директорите.

- (11) Сред елементите на Плана за действие за кръговата икономика⁹¹, Стратегията за биологичното разнообразие⁹², Стратегията „От фермата до трапезата“⁹³, Стратегията за химикалите⁹⁴, актуализирането на новата промишлена стратегия за 2020 г.: „Изграждане на по-силен единен пазар за възстановяването на Европа“⁹⁵, Промисленост 5.0⁹⁶, Плана за действие на Европейския стълб на социалните права⁹⁷ и Прегледа на търговската политика от 2021 г.⁹⁸ беше посочена инициатива за устойчиво корпоративно управление.
- (12) Настоящата директива е в съответствие с Плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за периода 2020—2024 г.⁹⁹. В този план за действие като приоритет се определя засилването на ангажимента на ЕС за активно насърчаване на прилагането в световен мащаб на Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека и на други актуални международни насоки, като например

⁹⁰ ОВ С [...], [...], стр. [...].

⁹¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Нов план за действие относно кръговата икономика. За по-чиста и по-конкурентоспособна Европа“ (COM(2020) 98 final).

⁹² Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. Да осигурим полагащото се място на природата в нашия живот“ (COM(2020) 380 final).

⁹³ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Стратегия „От фермата до трапезата“ за справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система“ (COM(2020) 381 final).

⁹⁴ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Стратегия за устойчивост в областта на химикалите. Към нетоксична околна среда“ (COM(2020) 667 final).

⁹⁵ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Актуализиране на новата промишлена стратегия за 2020 г.: изграждане на по-силен единен пазар за възстановяването на Европа“ (COM(2021) 350 final).

⁹⁶ Промисленост 5.0; https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/industrial-research-and-innovation/industry-50_en

⁹⁷ <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/bg/>

⁹⁸ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Преглед на търговската политика — отворена, устойчива и решителна търговска политика“, (COM(2021) 66/final).

⁹⁹ Съвместно съобщение до Европейския парламент и Съвета относно плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за периода 2020—2024 г. (JOIN(2020) 5 final).

насоките на ОИСР за многонационалните предприятия, включително чрез постигане на напредък по съответните стандарти за дължима грижа.

- (13) В своята резолюция от 10 март 2021 г. Европейският парламент призовава Комисията да предложи правила на Съюза за всеобхватно задължение за дружествата да полагат дължима грижа¹⁰⁰. В заключенията на Съвета относно правата на човека и достойния труд в глобалните вериги на доставки от 1 декември 2020 г. Комисията беше призована да представи предложение за правна рамка на ЕС за устойчиво корпоративно управление, включително задължения за междусекторна дружествена дължима грижа по протежение на световните вериги на доставките¹⁰¹. Европейският парламент също призовава за поясняване на задълженията на директорите в своя доклад по собствена инициатива относно устойчивото корпоративно управление, приет на 2 декември 2020 г. В съвместната си декларация относно законодателните приоритети на ЕС за 2022 г.¹⁰² Европейският парламент, Съветът на Европейския съюз и Комисията поеха ангажимент за осигуряване на икономика в интерес на хората, включително за подобряване на регулаторната рамка за устойчиво корпоративно управление.
- (14) Настоящата директива има за цел да се гарантира, че дружествата, осъществяващи дейност на вътрешния пазар, допринасят за устойчивото развитие и устойчивия преход на икономиките и обществата чрез идентифициране, предотвратяване и смекчаване, прекратяване и свеждане до минимум на потенциалните или действителните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда, свързани със собствените дейности на дружествата, техните дъщерни дружества и веригите на стойността.
- (15) Дружествата следва да предприемат подходящи стъпки за установяване и осъществяване на мерки за дължима грижа по отношение на собствените си дейности, дъщерните си дружества, както и своите установени преки и непреки стопански отношения по цялата си верига на стойността в съответствие с разпоредбите на настоящата директива. В настоящата директива не следва да се изисква от дружествата да гарантират, при всички обстоятелства, че неблагоприятни въздействия никога няма да настъпят или че ще бъдат спрени.

¹⁰⁰ Резолюция на Европейския парламент от 10 март 2021 г., съдържаща препоръки към Комисията относно корпоративната надлежна проверка и корпоративната отчетност (2020/2129(INL), P9_TA(2021)0073, на [разположение](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2020/2129(INL)) на адрес [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2020/2129\(INL\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2020/2129(INL)).

¹⁰¹ Заключения на Съвета относно правата на човека и достойния труд в глобалните вериги на доставки, 1 декември 2020 г. (13512/20).

¹⁰² Съвместна декларация на Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия относно законодателните приоритети на ЕС за 2022 г., на разположение на адрес https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/joint_declaration_2022.pdf.

Например по отношение на стопанските отношения, при които неблагоприятното въздействие е резултат от държавна намеса, дружеството може да не бъде в състояние да постигне такива резултати. Следователно основните задължения в настоящата директива следва да бъдат „задължения за наличие на средства“. Дружеството следва да предприеме подходящите мерки, за които може разумно да се очаква, че ще доведат до предотвратяване или свеждане до минимум на неблагоприятното въздействие при обстоятелствата на конкретния случай. Желателно е да се вземат предвид спецификите на веригата на стойността на дружеството, сектора или географската област, в която осъществяват дейност неговите партньори по веригата на стойността, възможността на дружеството да оказва влияние върху своите преки и непреки стопански отношения и дали дружеството би могло да увеличи възможността си за влияние.

- (16) Процесът на дължима грижа, установен в настоящата директива, следва да обхваща шестте стъпки, определени в Насоките на ОИСР относно дължимата грижа за отговорно бизнес поведение, които включват мерки за дружествата да полагат дължима грижа за идентифициране и справяне с неблагоприятните въздействия върху човешките права и околната среда. Това включва следните стъпки 1) интегриране на дължимата грижа в политиките и системите за управление, 2) установяване и оценка на неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда, 3) предотвратяване, прекратяване или свеждане до минимум на действителните и потенциалните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда, 4) оценяване на ефективността на мерките, 5) съобщаване, 6) осигуряване на мерки за възстановяване.
- (17) Неблагоприятно въздействие върху правата на човека и околната среда възниква в собствените дейности на дружествата, дъщерните дружества, продуктите и в техните вериги на стойността, по-специално на равнището на набавяне на суровини, на производство или на равнището на обезвреждане на продукти или отпадъци. За да може дължимата грижа да окаже значително въздействие, тя следва да обхваща неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда, породени през целия жизнен цикъл на производството, използването и обезвреждането на продукти или услуги, на равнището на собствените дейности, дъщерните дружества и веригите на стойността.
- (18) Веригата на стойността следва да обхваща дейностите, свързани с производството на стока или предоставянето на услуги от дадено дружество, включително разработването на продукта или услугата и използването и обезвреждането на продукта, както и свързаните с това дейности в рамките на установените стопански отношения на дружеството. Тя следва да обхваща установени нагоре по веригата преки и непреки стопански отношения, чрез които се проектират, извличат, произвеждат, транспортират, съхраняват и доставят суровини, продукти и части от продукти или се предоставят услуги на дружеството, които са необходими за извършване на дейностите му, както и отношения надолу по веригата, включително установени преки и непреки стопански отношения, при които се използват или получават продукти, части от продукти или услуги от дружеството до края на жизнения цикъл на продукта, включително, наред с другото, дистрибуция на

продукта до търговците на дребно, транспорт и складиране на продукта, разглобяване на продукта, рециклиране, компостиране или депониране.

- (19) Що се отнася до регулираните финансови предприятия, предоставящи заеми, кредити или други финансови услуги, „веригата на стойността“ по отношение на предоставянето на такива услуги следва да бъде ограничена до дейностите на клиентите, получаващи такива услуги, и техните дъщерни дружества, чиято дейност е свързана с въпросния договор. Клиентите, които са домакинства и физически лица, които не осъществяват дейност в качеството си на специалисти или предприемачи, както и малките и средните предприятия, не следва да се считат за част от веригата на стойността. Дейностите на дружествата или другите правни субекти, които са включени във веригата на стойността на този клиент, не следва да бъдат обхванати.
- (20) С цел да се даде възможност на дружествата да идентифицират правилно неблагоприятните въздействия в своята верига на стойността и да приложат подходящ ефект на лоста, задълженията за дължима грижа в настоящата директива следва да бъдат ограничени до установените стопански отношения. За целите на настоящата директива установените стопански отношения следва да означават такива преки и непреки стопански отношения, които са или се очаква да бъдат трайни с оглед на тяхната интензивност и продължителност и които не представляват незначителна или спомагателна част от веригата на стойността. Естеството на стопанските отношения като „установени“ следва да се преразглежда периодично и най-малко на всеки 12 месеца. Ако преките стопански отношения на дадено дружество са установени, тогава всички свързани непреки стопански отношения също следва да се считат за установени по отношение на това дружество.
- (21) Съгласно настоящата директива от дружествата от ЕС, които имат средно над 500 служители и нетен световен оборот, надвишаващ 150 милиона евро през финансовата година, предхождаща последната финансова година, следва да се изисква да спазват задължението за дължима грижа. Що се отнася до дружествата, които не отговарят на тези критерии, но които са имали средно повече от 250 служители и повече от 40 милиона евро нетен оборот в световен мащаб през финансовата година, предхождаща последната финансова година, и които извършват дейност в един или повече сектори с голямо въздействие, дължимата грижа следва да се прилага 2 години след края на срока за транспониране на настоящата директива, за да се предвиди по-дълъг период на адаптиране. За да се осигури пропорционална тежест, от дружествата, осъществяващи дейност в сектори с голямо въздействие, следва да се изисква да спазват по-целенасочена дължима грижа, при която се поставя акцент върху сериозните неблагоприятни

въздействия. Наетите чрез агенции за временна заетост работници, включително командированите съгласно член 1, параграф 3, буква в) от Директива № 96/71/ЕО, изменена с Директива 2018/957/ЕС на Европейския парламент и на Съвета¹⁰³, следва да бъдат включени при изчисляването на броя на служителите в дружеството ползвател. Командированите работници съгласно член 1, параграф 3, букви а) и б) от Директива 96/71/ЕО, изменена с Директива 2018/957/ЕС, следва да бъдат включени само при изчисляването на броя на служителите на изпращащото дружество.

- (22) За да се отразят приоритетните области на международните действия, насочени към справяне с въпросите, засягащи правата на човека и околната среда, подборът на сектори с голямо въздействие за целите на настоящата директива следва да се основава на съществуващите секторни насоки на ОИСР за дължима грижа. Следните сектори следва да се считат за сектори с голямо въздействие за целите на настоящата директива: производство на текстил, кожа и свързани изделия (включително обувки) и търговия на едро с текстил, облекло и обувки; селско стопанство, горско стопанство, рибарство (включително аквакултури), производство на хранителни продукти и търговия на едро със селскостопански суровини, живи животни, дървесина, храни и напитки; добив на минерални ресурси, независимо от мястото на добива им (включително нефт, природен газ, въглища, лигнитни въглища, метали и метални руди, както и всички други изделия от неметални минерални суровини и суровини от кариери), производство на продукти от основни метали, други продукти от други неметални минерални суровини и метални изделия (с изключение на машини и оборудване), както и търговия на едро с минерални ресурси и основни и междинни продукти от минерални суровини (включително метали и метални руди, строителни материали, горива, химикали и други междинни продукти). Що се отнася до финансовия сектор, поради неговите особености, по-специално що се отнася до веригата на стойността и предлаганите услуги, дори ако е обхванат от специфични за сектора насоки на ОИСР, той не следва да бъде част от секторите с голямо въздействие, обхванати от настоящата директива. В същото време в този сектор следва да се осигури по-широко покритие на действителните и потенциалните неблагоприятни въздействия, като в обхвата бъдат включени и много големи дружества, които са регулирани финансови предприятия, дори ако нямат правна форма с ограничена отговорност.
- (23) За да се постигнат изцяло целите на настоящата директива, насочени към правата на човека и неблагоприятните въздействия върху околната среда във връзка с

¹⁰³ Директива (ЕС) 2018/957 на Европейския парламент и на Съвета от 28 юни 2018 г. за изменение на Директива 96/71/ЕО относно командироването на работници в рамките на предоставянето на услуги (ОВ L 173, 9.7.2018 г., стр. 16).

дейностите на дружествата, дъщерните дружества и веригите на стойността, дружествата от трети държави със значителни дейности в ЕС също следва да бъдат обхванати. По-специално директивата следва да се прилага за дружества от трети държави, които са реализирали нетен оборот в Съюза от най-малко 150 милиона евро през финансовата година, предхождаща последната финансова година, или нетен оборот над 40 милиона евро, но по-малък от 150 милиона евро през финансовата година, предхождаща последната финансова година, в един или повече от секторите с голямо въздействие, считано от 2 години след края на срока за транспониране на настоящата директива.

- (24) За определяне на приложното поле по отношение на дружества извън ЕС следва да се избере описаният критерий за оборота, тъй като с него се създава териториална връзка между дружествата от трети държави и територията на Съюза. Оборътът е показател за въздействието, което дейностите на тези дружества биха могли да окажат върху вътрешния пазар на ЕС. В съответствие с международното право такива последици оправдават прилагането на правото на Съюза към дружества от трети държави. За да се гарантира установяването на съответния оборот на засегнатите дружества, следва да се използват методите за изчисляване на нетния оборот за дружества извън ЕС, определени в Директива (ЕС) 2013/34, изменена с Директива (ЕС) 2021/2101. За да се гарантира ефективното прилагане на настоящата директива, прагът за работниците и служителите на свой ред не следва да се прилага, за да се определи кои дружества от трети държави попадат в обхвата на настоящата директива, тъй като понятието „служители“, запазено за целите на настоящата директива, се основава на правото на Съюза и не може лесно да се транспонира извън Съюза. Следователно при липсата на ясна и съгласувана методология, включително в счетоводните рамки, за определяне на броя на служителите на дружества от трети държави този праг на служителите би създал правна несигурност и би бил труден за прилагане от надзорните органи. Определението за оборот следва да се основава на Директива 2013/34/ЕС, в която вече са установени методите за изчисляване на нетния оборот за дружества извън Съюза, тъй като определенията за оборот и приходи също са сходни в международните счетоводни рамки. С цел да се гарантира, че надзорният орган знае кои дружества от трети държави генерират необходимия оборот в Съюза, за да попаднат в обхвата на настоящата директива, в нея следва да се изисква надзорният орган в държавата членка, в която има седалище или е установен упълномощен представител на дружеството от трета държава, а когато тя е различна — надзорният орган в държавата членка, в която дружеството е генерирало по-голямата част от нетния си оборот в Съюза през финансовата година, предхождаща последната финансова година, да е информиран, че дружеството отговаря на критериите за включване в обхвата на настоящата директива.
- (25) За да се постигне значим принос за прехода към устойчивост, дължимата грижа съгласно настоящата директива следва да се полага по отношение на неблагоприятното въздействие за правата на човека, оказвано върху лица, които се ползват от защита, което се дължи на нарушаването на някое от правата или на някоя от забраните, залегнали в международните конвенции, изброени в приложението към настоящата директива. За да се гарантира, че правата на човека

са изцяло обхванати, нарушение на забрана или право, което не е изрично посочено в това приложение, което пряко накърнява правен интерес, защитен в тези конвенции, следва също да представлява част от неблагоприятното въздействие върху правата на човека, обхванати от настоящата директива, при условие че въпросното дружество е имало възможност да установи по обоснован начин риска от такова нарушение и всички подходящи мерки, които да бъдат предприети за изпълнението на задълженията за дължима грижа по настоящата директива, като вземе предвид всички относими обстоятелства на дейността си, като например сектор и оперативен контекст. Дължимата грижа следва да обхваща и неблагоприятните въздействия върху околната среда, произтичащи от нарушаването на някоя от забраните и задълженията съгласно международните конвенции за околната среда, изброени в приложението към настоящата директива.

- (26) Дружествата разполагат с насоки, които показват как техните дейности могат да окажат въздействие върху правата на човека и кое дружествено поведение е забранено в съответствие с международно признатите права на човека. Такива насоки са включени например в Рамката за отчетност по ръководните принципи на Организацията на обединените нации¹⁰⁴ и в Тълкувателното ръководство за ръководните принципи на Организацията на обединените нации¹⁰⁵. Като използва съответните международни насоки и стандарти като отправна точка, Комисията следва да може да издаде допълнителни насоки, които да послужат като практически инструмент за дружествата.
- (27) С цел полагане на подходяща дължима грижа в областта на правата на човека и околната среда по отношение на техните дейности, техните дъщерни предприятия и техните вериги на стойността дружествата, обхванати от настоящата директива, следва да интегрират дължимата грижа в дружествените политики, да установяват, предотвратяват, смекчават, както и да прекратяват потенциалните и действителните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда и да свеждат до минимум техния мащаб, да установят и поддържат процедура за подаване на жалби, да наблюдават ефективността на предприетите мерки в съответствие с изискванията, установени в настоящата директива, и да оповестяват публично своята дължима грижа. За да се осигури яснота за дружествата, в настоящата директива следва да бъдат ясно разграничени по-специално стъпките за предотвратяване и смекчаване на потенциалните неблагоприятни въздействия и за прекратяване, или когато това не е възможно, за свеждане до минимум на действителните неблагоприятни въздействия.

104

https://www.ungpreporting.org/wp-content/uploads/UNGPRReportingFramework_withguidance2017.pdf.

105

<https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/RtRInterpretativeGuide.pdf>, <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/RtRInterpretativeGuide.pdf>.

- (28) За да се гарантира, че дължимата грижа е част от дружествените политики и че е в съответствие с приложимата международна рамка, дружествата следва да интегрират дължимата грижа във всички свои дружествени политики и да разполагат с политика за дължима грижа. Политиката за дължима грижа следва да включва описание на подхода на дружеството, включително в дългосрочен план, към дължимата грижа, кодекс за поведение, в който се описват правилата и принципите, които да бъдат следвани от служителите и дъщерните дружества на дружеството; описание на процесите, въведени за полагане на дължима грижа, включително мерките, предприети за проверка на спазването на кодекса за поведение и за разширяване на прилагането му, така че да обхване установените стопански отношения. Кодексът за поведение следва да се прилага при всички съответни дружествени функции и дейности, включително при вземането на решения за обществени поръчки и покупки. Дружествата следва също така ежегодно да актуализират своята политика за дължима грижа.
- (29) За да се съобразят със задълженията за дължима грижа, дружествата трябва да предприемат подходящи мерки по отношение на идентифицирането, предотвратяването и прекратяването на неблагоприятни въздействия. „Подходяща мярка“ следва да означава мярка, която е в състояние да постигне целите на дължимата грижа, съизмерима е със степента на сериозност на неблагоприятното въздействие и неговата вероятност и е разумно достъпна за дружеството, като се вземат предвид обстоятелствата на конкретния случай, включително характеристиките на икономическия сектор и на специфичните стопански отношения и влиянието на дружеството върху тях, както и необходимостта от определяне на приоритетни действия. В този контекст в съответствие с международните рамки влиянието на дружеството върху стопанските отношения следва да включва, от една страна, способността му да убеди партньорите в тези взаимоотношения да предприемат действия за прекратяване или предотвратяване на неблагоприятни въздействия (например чрез собственост или фактически контрол, пазарна мощ, изисквания за предварителен подбор, обвързване на бизнес стимулите с резултатите в областта на правата на човека и околната среда и др.) и, от друга страна, степента на влияние или ефект на лоста, които дружеството би могло обосновава да упражни, например чрез сътрудничество с въпросния бизнес партньор или чрез взаимодействие с друго дружество, което е прекият бизнес партньор в стопанските отношения, свързани с неблагоприятното въздействие.
- (30) Съгласно задълженията за дължима грижа, определени в настоящата директива, всяко дружество следва да установи действителното или потенциалното неблагоприятно въздействие върху правата на човека и околната среда. За да се даде възможност за цялостно идентифициране на неблагоприятните въздействия, това идентифициране следва да се основава на количествена и качествена информация. Що се отнася до неблагоприятните въздействия върху околната среда например, дружеството следва да получи информация за изходното състояние в повисокорискови обекти или съоръжения във веригите на стойността. Идентифицирането на неблагоприятните въздействия следва да включва динамична оценка на правата на човека и на екологичния контекст на редовни интервали от време: преди нова дейност или взаимоотношение, преди важни

решения или промени в дейността; в отговор или при предвиждане на промени в работната среда; както и периодично, най-малко на всеки 12 месеца, през целия жизнен цикъл на дадена дейност или взаимоотношение. Регулираните финансови предприятия, които предоставят заеми, кредити или други финансови услуги, следва да установят неблагоприятните въздействия само в началото на договора. При установяването на неблагоприятните въздействия дружествата следва също така да установят и оценят въздействието на бизнес модела и стратегиите на стопанските отношения, включително търговските практики и практиките за възлагане на обществени поръчки и за ценообразуване. Когато дружеството не може едновременно да предотврати, прекрати или сведе до минимум всички свои неблагоприятни въздействия, то следва да може да приоритизира действията си, при условие че предприеме мерките, които са разумно достъпни за дружеството, като вземе предвид конкретните обстоятелства.

- (31) С цел да се избегне ненужната тежест за по-малките дружества, осъществяващи дейност в сектори с голямо въздействие, които са обхванати от настоящата директива, тези дружества следва да бъдат задължени да установяват само онези действителни или потенциални сериозни неблагоприятни въздействия, които се отнасят за съответния сектор.
- (32) В съответствие с международните стандарти при предотвратяването и смекчаването, както и при прекратяването и свеждането до минимум на неблагоприятните въздействия следва да се отчитат интересите на лицата, които са засегнати по неблагоприятен начин. За да се даде възможност за непрекъснато взаимодействие с бизнес партньорите по веригата на стойността вместо прекратяване на деловите взаимоотношения (оттегляне) и евентуално задълбочаване на неблагоприятните въздействия, в настоящата директива следва да се гарантира, че оттеглянето е крайна мярка, която е в съответствие с политиката на Европейския съюз за нулева толерантност към детския труд. Прекратяването на стопански отношения би могло да изложи детето на още по-сериозни неблагоприятни последици за правата на човека. Ето защо това следва да се вземе предвид при вземането на решение относно подходящите действия, които да бъдат предприети.
- (33) Съгласно задълженията за дължима грижа, предвидени в настоящата директива, ако дадено дружество установи потенциално неблагоприятни въздействия върху правата на човека или околната среда, то следва да предприеме подходящи мерки за тяхното предотвратяване и адекватното им смекчаване. За да се осигури правна яснота и сигурност за дружествата, в настоящата директива следва да се определят действията, които се очаква да бъдат предприети от тях за предотвратяване и смекчаване на потенциалните неблагоприятни въздействия, когато е целесъобразно, в зависимост от обстоятелствата.
- (34) За да изпълнят задължението за предотвратяване и смекчаване съгласно настоящата директива, от дружествата следва да се изисква да предприемат следните действия, когато е целесъобразно. Когато е необходимо поради сложността на превантивните мерки, дружествата следва да разработят и приложат план за превантивни действия. Дружествата следва да се стремят да получат

договорни гаранции от пряк партньор, с когото имат установени стопански отношения, че той ще гарантира спазването на кодекса за поведение или плана за превантивни действия, включително като искат съответни договорни гаранции от своите партньори, доколкото дейностите им са част от веригата на стойността на дружествата. Договорните гаранции следва да бъдат придружени от подходящи мерки за проверка на съответствието. За да се гарантира всеобхватното предотвратяване на действителни и потенциални неблагоприятни въздействия, дружествата следва също така да осъществяват инвестиции, насочени към предотвратяването им, да предоставят целенасочена и пропорционална подкрепа за МСП, с които имат установени стопански отношения, като например финансиране, например чрез пряко финансиране, нисколихвени заеми, гаранции за непрекъснато снабдяване и помощ за осигуряване на финансиране, за да спомогнат за прилагането на кодекса за поведение или плана за превантивни действия, или технически насоки, например под формата на обучение, модернизиране на системите за управление и сътрудничество с други дружества.

- (35) За да бъде отразен пълният набор от варианти за дружеството в случаите, когато потенциалните въздействия не могат да бъдат преодоляни чрез описаните мерки за предотвратяване или свеждане до минимум, в настоящата директива следва да се отбележи и възможността то да се стреми да сключи договор с непреки бизнес партньори с оглед спазване на кодекса за поведение на дружеството или плана за превантивни действия, както и да предприеме подходящи мерки за проверка на спазването на договора от страна на партньорите в непреките стопански отношения.
- (36) За да се гарантира, че предотвратяването и смекчаването на потенциалните неблагоприятни въздействия е ефективно, дружествата следва да отдават приоритет на взаимодействието в стопанските отношения по веригата на стойността, вместо да ги прекратяват като крайна мярка след безуспешен опит за предотвратяване и смекчаване на неблагоприятните потенциални въздействия. Въпреки това в случаите, в които описаните мерки за предотвратяване или смекчаване не биха могли да обхванат потенциалните неблагоприятни въздействия, в директивата следва също така да се посочва задължението на дружествата да се въздържат от встъпване в нови или от разширяване на съществуващи отношения с въпросния партньор и, когато правото, уреждащо техните отношения, им позволява, да преустановят временно търговските си отношения с въпросния партньор, като същевременно полагат усилия за предотвратяване и свеждане до минимум, ако може обосновано да се очаква, че тези усилия ще постигнат успех в краткосрочен план, или да прекратят стопанските отношения по отношение на съответните дейности, ако потенциалното неблагоприятно въздействие е сериозно. За да се даде възможност на дружествата да изпълнят това задължение, държавите членки следва да предвидят възможност за прекратяване на стопанските отношения в договори, уредени от тяхното законодателство. Възможно е за предотвратяването на неблагоприятни въздействия на равнището на непреките стопанските отношения да се изисква сътрудничество с друго дружество, например дружество, което има преки договорни отношения с доставчика. В някои случаи такова сътрудничество би могло да бъде единственият реалистичен начин за предотвратяване на

неблагоприятни въздействия, по-специално когато партньорите в непреките стопански отношения не са готови да сключат договор с дружеството. В тези случаи дружеството следва да си сътрудничи със субекта, който може да предотврати или сведе до минимум по най-ефективен начин неблагоприятните въздействия на равнището на партньорите в непреките стопански отношения, като същевременно спазва правото в областта на конкуренцията.

- (37) Що се отнася до преките и непреките стопански отношения, чрез промишленото сътрудничество, промишлените схеми и инициативите с участието на множество заинтересовани страни може да се спомогне за създаване на допълнителен ефект на лоста с цел идентифициране, смекчаване и предотвратяване на неблагоприятните въздействия. Поради това дружествата следва да могат да разчитат на такива инициативи в подкрепа на изпълнението на задълженията им за дължима грижа, предвидени в настоящата директива, доколкото тези схеми и инициативи са подходящи за подпомагане на изпълнението на тези задължения. Дружествата биха могли да оценят по собствена инициатива съгласуването на тези схеми и инициативи със задълженията по настоящата директива. За да се осигури пълна информация за такива инициативи, в директивата следва също така да се посочи възможността Комисията и държавите членки да улесняват разпространението на информацията относно такива схеми или инициативи и резултатите от тях. Комисията, в сътрудничество с държавите членки, може да издаде насоки за оценяване на пригодността на промишлените схеми и инициативите с участието на множество заинтересовани страни.
- (38) Съгласно задълженията за дължима грижа, определени в настоящата директива, ако дадено дружество установи действителни неблагоприятни въздействия върху правата на човека или околната среда, то следва да предприеме подходящи мерки за прекратяването им. Очаква се дружествата да бъдат в състояние да прекратят действителните неблагоприятни въздействия в собствената си дейност и в дъщерните дружества. Следва обаче да се поясни, че по отношение на установените стопански отношения, при които неблагоприятните въздействия не могат да бъдат прекратени, дружествата следва да сведат до минимум мащаба на тези въздействия. При свеждането до минимум на мащаба на неблагоприятните въздействия следва да се изисква резултат, който е възможно най-близък до прекратяването на неблагоприятното въздействие. За да се осигури правна яснота и сигурност за дружествата, в настоящата директива следва да бъде определено какви действия следва да се изисква да бъдат предприети от дружествата за прекратяване на действителните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда и свеждане до минимум на мащаба им, когато това е целесъобразно в зависимост от обстоятелствата.
- (39) За да се спази задължението за прекратяване на действителните неблагоприятни въздействия и свеждане до минимум на техния мащаб съгласно настоящата директива, от дружествата следва да се изисква да предприемат следните действия, когато е целесъобразно. Те следва да неутрализират неблагоприятното въздействие или да сведат до минимум мащаба му чрез действие, което е пропорционално на значимостта и мащаба на неблагоприятното въздействие и на приноса на

поведението на дружеството за вредата. Когато е необходимо поради факта, че неблагоприятното въздействие не може да бъде незабавно прекратено, дружествата следва да разработят и приложат план за корективни действия с обосновани и ясно определени срокове за действие и качествени и количествени показатели за измерване на подобренията. Дружествата следва да се погрижат да получат договорни гаранции от пряк партньор, с когото имат установени стопански отношения, че той ще гарантира спазването на кодекса за поведение или плана за превантивни действия на дружеството, и ако е необходимо, включително като поискат съответните договорни гаранции от своите партньори, доколкото дейностите им са част от веригата на стойността на дружеството. Договорните гаранции следва да бъдат придружени от подходящи мерки за проверка на съответствието. И накрая, дружествата следва също така да осъществяват инвестиции, насочени към прекратяване на неблагоприятното въздействие или свеждане до минимум на мащаба му, да предоставят целенасочена и пропорционална подкрепа на МСП, с които имат установени стопански отношения, и да си сътрудничат с други субекти, включително, когато е целесъобразно, да повишават способността на дружеството да прекрати неблагоприятното въздействие.

- (40) За да се отрази пълният набор от варианти за дружеството в случаите, когато чрез описаните мерки не би могло да се намери решение за действителните въздействия, в настоящата директива следва също така да се посочи възможността дружеството да се стреми да сключи договор с непрекия бизнес партньор с оглед постигане на съответствие с кодекса за поведение на дружеството или плана за корективни действия, както и да предприеме подходящи мерки за проверка на спазването на договора от страна на партньорите в непреките стопански отношения.
- (41) За да се гарантира, че действителните неблагоприятни въздействия са ефективно прекратени или сведени до минимум, дружествата следва да отдават приоритет на ангажираността със стопанските отношения по веригата на стойността, вместо да ги прекратяват като крайна мярка след безуспешен опит за прекратяване на неблагоприятните въздействия. Въпреки това в случаите, когато действителните неблагоприятни въздействия не биха могли да бъдат прекратени или смекчени по подходящ начин чрез описаните мерки, в настоящата директива следва да се посочва задължението на дружествата да се въздържат от встъпване в нови или от разширяване на съществуващи отношения с въпросния партньор и, когато правото, уреждащо техните отношения, им позволява: временно да преустановят търговските отношения с въпросния партньор, като същевременно полагат усилия за прекратяване на неблагоприятното въздействие или свеждане до минимум на мащаба му, или да прекратят стопанските отношения по отношение на съответните дейности, ако неблагоприятното въздействие се счита за сериозно. За да се даде възможност на дружествата да изпълнят това задължение, държавите членки следва да предвидят възможност за прекратяване на стопанските отношения в договори, уредени от тяхното законодателство.
- (42) Дружествата следва да осигурят възможност за лицата и организациите да подават жалби пряко до тях в случай на основателни опасения за действителни или

потенциални неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда. Организацията, които биха могли да подават такива жалби, следва да включват синдикални организации и други представители на работниците, които представляват физически лица, работещи в съответната верига на стойността, и организации на гражданското общество, които извършват дейност в области, свързани със съответната верига на стойността, когато имат информация за потенциално или действително неблагоприятно въздействие. Дружествата следва да установят процедура за разглеждане на тези жалби и да информират за тези процеси, когато е целесъобразно, работниците, синдикалните организации и други представители на работниците. Прибягването до механизма за подаване на жалби и осигуряване на мерки за възстановяване не следва да възпрепятства жалбоподателя да използва средства за правна защита. В съответствие с международните стандарти в жалбите следва да е възможно да се поискат подходящи последващи действия от дружеството във връзка с жалбата и провеждане на среща с представители на дружеството на подходящо равнище, за да се обсъдят потенциалните или действителните сериозни неблагоприятни въздействия, които са предмет на жалбата. Този достъп не следва да води до неоснователни искания от страна на дружествата.

- (43) Дружествата следва да наблюдават прилагането и ефективността на своите мерки за дължима грижа. Те следва да извършват периодични оценки на собствените си дейности, на дейностите на своите дъщерни дружества, а когато са свързани с веригите на стойността на дружеството — на дейностите на партньорите в своите установени стопански отношения, за да наблюдават ефективността на установяването, предотвратяването, свеждането до минимум, прекратяването и смекчаването на неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда. Целта на тези оценки е да потвърдят, че неблагоприятните въздействия са правилно установени, че са приложени мерките за дължима грижа и че неблагоприятните въздействия действително са предотвратени или прекратени. За да се гарантира, че тези оценки са актуални, те трябва да се извършват най-малко на всеки 12 месеца и да се преразглеждат междувременно, ако има разумни основания да се смята, че е възможно да възникнат значителни нови рискове от неблагоприятно въздействие.
- (44) Както в съществуващите международни стандарти, определени в Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека и рамката на ОИСР, част от изискването за дължима грижа е съобщаването на важна за външните лица информация относно политиките, процесите и дейностите за дължима грижа, провеждани с цел установяване и справяне с действителни или потенциални неблагоприятни въздействия, включително констатациите и резултатите от тези дейности. В предложението за изменение на Директива 2013/34/ЕС по отношение на отчитането на предприятия във връзка с устойчивостта се определят съответните задължения за докладване за дружествата, обхванати от настоящата директива. За да се избегне дублиране на задълженията за отчитане, в настоящата директива не следва да се въвеждат нови такива задължения в допълнение към задълженията по Директива 2013/34/ЕС за дружествата, обхванати от посочената директива, както и стандартите за отчитане, които следва да бъдат разработени

съгласно нея. Що се отнася до дружествата, които попадат в обхвата на настоящата директива, но не и в обхвата на Директива 2013/34/ЕС, за да изпълнят задължението си за съобщаване на информация като част от дължимата грижа съгласно настоящата директива, те следва да публикуват на уебсайта си годишна декларация на език, който обичайно се използва в сферата на международната стопанска дейност.

- (45) За да се улесни спазването от страна на дружествата на изискваната от тях дължима грижа по тяхната верига на стойността и да се ограничи изместването на тежестта, свързана със спазването на изискванията, към МСП, Комисията следва да предостави насоки относно примерните договорни клаузи.
- (46) С цел да предостави подкрепа и практически инструменти на дружествата или на органите на държавите членки относно това как дружествата следва да изпълняват задълженията си за дължима грижа, Комисията, като използва съответните международни насоки и стандарти като справка и в консултация с държавите членки и заинтересованите страни, Агенцията на Европейския съюз за основните права, Европейската агенция по околна среда и, когато е уместно, международните органи, притежаващи опит по отношение на дължимата грижа, следва да може да издава насоки, включително за конкретни сектори или конкретни неблагоприятни въздействия.
- (47) Въпреки че МСП не са включени в обхвата на настоящата директива, те биха могли да бъдат засегнати от разпоредбите ѝ в качеството си на изпълнители или подизпълнители на дружествата, които попадат в обхвата. Въпреки това целта е да се намали финансовата или административната тежест за МСП, които вече изпитват затруднения в контекста на световната икономическа и санитарна криза. За да подпомогнат МСП, държавите членки следва самостоятелно или съвместно да създадат и използват специални уебсайтове, портали или платформи, както и да подкрепят финансово МСП и да им помогнат да изградят капацитет. Тази подкрепа следва също така да бъде достъпна и при необходимост адаптирана и разширена, за да обхване икономическите оператори нагоре по веригата в трети държави. Дружествата, чийто бизнес партньор е МСП, също се насърчават да подпомагат малките и средните предприятия при спазването на мерките за дължима грижа, в случай че тези изисквания биха застрашили жизнеспособността им, както и да прилагат справедливи, разумни, недискриминационни и пропорционални изисквания спрямо тях.
- (48) За да допълни подкрепата на държавите членки за МСП, Комисията може да се основава на съществуващите инструменти, проекти и други действия на ЕС, подпомагащи полагането на дължима грижа в ЕС и в трети държави. Тя може да създаде нови мерки за подкрепа на дружествата, включително МСП, по отношение на изискванията за дължима грижа, включително обсерватория за прозрачност на веригата на стойността и улесняване на съвместни инициативи на заинтересованите страни.
- (49) Комисията и държавите членки следва да продължат да работят в партньорство с трети държави, за да подпомагат икономическите оператори нагоре по веригата да изградят капацитет за ефективно предотвратяване и смекчаване на

неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда в резултат на тяхната дейност и стопански отношения, като обръщат специално внимание на предизвикателствата, пред които са изправени дребните земеделски стопани. Те следва да използват своите инструменти за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество, за да подкрепят правителствата на трети държави и икономическите оператори нагоре по веригата в трети държави да се справят с неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда в резултат на тяхната дейност и стопански отношения нагоре по веригата. Това би могло да включва работа с правителствата на държавите партньори, местния частен сектор и заинтересованите страни с цел преодоляване на първопричините за неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда.

- (50) С цел гарантиране, че настоящата директива има ефективен принос за борбата с изменението на климата, дружествата следва да приемат план, за да се гарантира, че бизнес моделът и стратегията им са съвместими с прехода към устойчива икономика и с ограничаването на глобалното затопляне до 1,5 °C в съответствие с Парижкото споразумение. В случай че изменението на климата е определено или е следвало да бъде определено като основен риск за дейността на дружеството или като основно въздействие върху нея, дружеството следва да включи цели за намаляване на емисиите в своя план.
- (51) С оглед да се гарантира, че такъв план за намаляване на емисиите се прилага правилно и е включен във финансовите стимули на директорите, планът следва да бъде надлежно взет предвид при определянето на променливото възнаграждение на директорите, ако променливото възнаграждение е свързано с приноса им към бизнес стратегията и дългосрочните интереси на дружеството и устойчивостта.
- (52) За да се даде възможност за ефективен надзор и, когато е необходимо, прилагане на настоящата директива по отношение на дружествата, които не се регулират от правото на държава членка, тези дружества следва да определят представител в Съюза с достатъчно пълномощия и да предоставят информация относно своите упълномощени представители. Упълномощеният представител следва да има право да действа и като лице за контакт, при условие че са спазени съответните изисквания на настоящата директива.
- (53) За да се гарантира наблюдението на правилното изпълнение на задълженията за дължима грижа на дружествата и правилното прилагане на настоящата директива, държавите членки следва да определят един или повече национални надзорни органи. Тези надзорни органи следва да бъдат публични, независими от дружествата, попадащи в обхвата на настоящата директива или други пазарни интереси, както и да нямат конфликт на интереси. Държавите членки следва да осигурят подходящо финансиране на компетентните органи в съответствие с националното право. Те следва да имат право да провеждат разследвания по своя собствена инициатива или въз основа на жалби или обосновани опасения, изразени съгласно настоящата директива. Когато съществуват компетентни органи съгласно секторното законодателство, държавите членки биха могли да ги определят като отговорни за прилагането на настоящата директива в областите им на компетентност. Те биха могли да определят органи за надзор на регулирано

финансово предприятие и като надзорни органи за целите на настоящата директива.

- (54) За да се гарантира ефективното изпълнение на националните мерки за прилагане на настоящата директива, държавите членки следва да предвидят възпиращи, пропорционални и ефективни санкции за нарушения на тези мерки. За да може този режим на санкции да бъде ефективен, административните санкции, които се налагат от националните надзорни органи, следва да включват имуществени санкции. Когато в правната система на държава членка не са включени административни санкции, както е предвидено в настоящата директива, правилата относно административните санкции следва да се прилагат по такъв начин, че санкцията да бъде предложена от компетентния надзорен орган и наложена от съдебния орган. Поради това е необходимо тези държави членки да гарантират, че прилагането на правилата и санкциите има ефект, равностоен на административните санкции, наложени от компетентните надзорни органи.
- (55) За да се гарантира последователното прилагане и изпълнение на националните разпоредби, приети съгласно настоящата директива, националните надзорни органи следва да си сътрудничат и да координират своите действия. За тази цел Комисията следва да създаде Европейска мрежа на надзорните органи, а надзорните органи следва да се подпомагат взаимно при изпълнението на задачите си и да си оказват взаимопомощ.
- (56) За да се гарантира ефективно обезщетяване на жертвите на неблагоприятни въздействия, от държавите членки следва да се изисква да определят правила, уреждащи гражданската отговорност на дружествата за вреди, произтичащи от неспазването на процеса на дължима грижа. Дружеството следва да носи отговорност за вреди, ако не е изпълнило задълженията си за предотвратяване и смекчаване на потенциалните неблагоприятни въздействия или за прекратяване на действителните неблагоприятни въздействия и свеждане до минимум на техния мащаб, като в резултат на това дадено неблагоприятно въздействие, което е следвало да бъде установено, предотвратено, смекчено, преустановено или неговият мащаб да бъде сведен до минимум чрез подходящи мерки, е настъпило и е довело до вреди.
- (57) Що се отнася до вредите, настъпили на равнището на установените непреки стопански отношения, отговорността на дружеството следва да бъде предмет на специални условия. Дружеството не следва да носи отговорност, ако е предприело конкретни мерки за дължима грижа. То обаче не следва да бъде освободено от отговорност чрез прилагането на такива мерки, в случай че не е обосновано да се очаква, че действително предприетите действия, включително по отношение на проверката на съответствието, ще бъдат достатъчни за предотвратяване, смекчаване, прекратяване или свеждане до минимум на неблагоприятното въздействие. Освен това при оценката относно наличието на отговорност и на нейната степен трябва да се вземат надлежно предвид усилията на дружеството, доколкото те са пряко свързани с въпросните щети, да изпълни всички коригиращи действия, изискани от надзорния орган, всички направени инвестиции и всяка

предоставена целева подкрепа, както и всяко сътрудничество с други субекти за справяне с неблагоприятните въздействия в неговите вериги на стойността.

- (58) Режимът на отговорност не урежда кой следва да докаже, че действията на дружеството са били разумно адекватни с оглед на обстоятелствата по случая, поради което този въпрос е оставен на националното право.
- (59) Що се отнася до правилата за гражданска отговорност, гражданската отговорност на дадено дружество за вреди, причинени поради неполагане на адекватна дължима грижа, не следва да засяга гражданската отговорност на неговите дъщерни дружества или съответната гражданска отговорност на преките и непреките бизнес партньори по веригата на стойността. Освен това правилата за гражданска отговорност съгласно настоящата директива следва да не засягат правилата на Съюза или националните правила относно гражданската отговорност, свързани с неблагоприятни въздействия върху правата на човека или неблагоприятни въздействия върху околната среда, в които се предвижда отговорност в ситуации, които не са обхванати от настоящата директива, или в които се предвижда по-строга отговорност в сравнение в нея.
- (60) Що се отнася до гражданската отговорност, произтичаща от неблагоприятни въздействия върху околната среда, лицата, които претърпяват вреди, могат да предявят иск за обезщетение съгласно настоящата директива дори когато те се припокриват с иски, свързани с правата на човека.
- (61) За да се гарантира, че жертвите на нарушения на правата на човека и нарушения, засягащи околната среда, могат да предявят иск за обезщетение и да поискат обезщетение за вреди, произтичащи от неспазването от страна на дружеството на задълженията за дължима грижа съгласно настоящата директива, дори когато приложимото към такива иски право не е правото на държава членка, какъвто например би могъл да бъде случаят съгласно правилата на международното частно право, когато вредата е настъпила в трета държава, в настоящата директива от държавите членки следва да се изисква да гарантират, че отговорността, предвидена в разпоредбите на националното право, с които се транспонира въпросният член, се прилага като повелителна норма в случаите, когато приложимото право към иски в този смисъл не е правото на държава членка.
- (62) Режимът на гражданска отговорност съгласно настоящата директива не следва да засяга Директива 2004/35/ЕО за екологичната отговорност. Настоящата директива не следва да възпрепятства държавите членки да налагат допълнителни по-строги задължения на дружествата или по друг начин да предприемат допълнителни мерки със същите цели, както в тази директива.
- (63) Във всички национални законодателства на държавите членки директорите имат задължение да полагат грижа за дружеството. За да се гарантира, че това общо задължение се разбира и прилага по начин, който е съгласуван и координиран със задълженията за дължима грижа, въведени с настоящата директива, и че директорите систематично вземат предвид въпросите за устойчивостта в своите решения, в настоящата директива следва да се изясни по хармонизиран начин общото задължение на директорите да действат в най-добрия интерес на

дружеството, като се предвиди, че те вземат предвид въпросите за устойчивостта, както е посочено в Директива 2013/34/ЕС, както и, когато е приложимо, последиците за правата на човека, изменението на климата и околната среда, включително в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план. За това пояснение не се изисква промяна на съществуващите национални структури на дружествата.

- (64) Отговорността за дължимата грижа следва да бъде възложена на директорите на дружеството в съответствие с международните рамки за дължима грижа. Поради това директорите следва да отговарят за въвеждането и надзора на действията за дължима грижа, предвидени в настоящата директива, и за приемането на политиката на дружеството за дължима грижа, като вземат предвид приноса на заинтересованите страни и организациите на гражданското общество и включат дължимата грижа в системите за корпоративно управление. Директорите следва също така да адаптират дружествената стратегия към установените действителни и потенциални въздействия и към всички предприети мерки за дължима грижа.
- (65) Лицата, които работят за дружества, които подлежат на задължения за дължима грижа съгласно настоящата директива, или които взаимодействат с такива дружества в контекста на свързаните с работата им дейности, могат да изпълняват ключова роля за разкриването на нарушения на правилата на настоящата директива. По този начин те могат да допринесат за предотвратяването и възпирането на подобни нарушения и за укрепването на прилагането на настоящата директива. Ето защо по отношение на подаването на сигнали за всички нарушения на настоящата директива и за защитата на лицата, сигнализиращи за такива нарушения, следва да се прилага Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета¹⁰⁶.
- (66) За да се уточни информацията, която дружествата, които не подлежат на изискванията за отчитане в съответствие с разпоредбите за отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта съгласно Директива 2013/34/ЕС, следва да съобщават във връзка с въпросите, обхванати от настоящата директива, на Комисията следва да бъде делегирано правомощието да приема актове в съответствие с член 290 от Договора за функционирането на Европейския съюз за определяне на допълнителни правила относно съдържанието и критериите за такова отчитане, в които се уточнява информацията относно описанието на дължимата грижа, потенциалните и действителните въздействия и действията, предприети спрямо тях. От особена важност е по време на подготвителната си работа Комисията да осъществи подходящи консултации, включително на

¹⁰⁶ Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 г. относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза (ОВ L 305, 26.11.2019 г., стр. 17).

експертно равнище, и тези консултации да бъдат проведени в съответствие с принципите, заложи в Междунституционалното споразумение за по-добро законотворчество от 13 април 2016 г.¹⁰⁷. По-специално, с цел осигуряване на равно участие при подготовката на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавите членки, като техните експерти получават систематично достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с подготовката на делегираните актове.

- (67) Настоящата директива следва да се прилага в съответствие със законодателството на Съюза за защита на данните и правото на защита на неприкосновеността на личния живот и личните данни, залегнало в членове 7 и 8 от Хартата на основните права на Европейския съюз. Всяко обработване на лични данни съгласно настоящата директива се извършва в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета¹⁰⁸, включително изискванията за ограничаване в рамките на целта, свеждане на данните до минимум и ограничаване на съхранението.
- (68) В съответствие с член 28, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета¹⁰⁹ беше проведена консултация с Европейския надзорен орган по защита на данните, който представи становище на ... 2022 г.
- (69) Настоящата директива не засяга задълженията в областта на правата на човека, опазването на околната среда и изменението на климата съгласно други законодателни актове на Съюза. Ако разпоредбите на настоящата директива са в противоречие с разпоредба на друг законодателен акт на Съюза, с който се преследват същите цели и се предвиждат по-широки или по-конкретни задължения, разпоредбите на другия законодателен акт на Съюза следва да имат предимство до обхвата на противоречието и да се прилагат за тези специфични задължения.
- (70) Комисията следва да извърши оценка и да докладва дали към списъка на секторите с голямо въздействие, обхванати от настоящата директива, следва да бъдат добавени нови сектори, за да бъде приведен в съответствие с насоките на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, или с оглед на ясни

¹⁰⁷ ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1.

¹⁰⁸ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1—88).

¹⁰⁹ Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 39).

доказателства за експлоатация на труда, нарушения на правата на човека или нововъзникнали заплахи за околната среда, дали списъкът на съответните международни конвенции, посочени в настоящата директива, следва да бъде променен, по-специално с оглед на международното развитие, или дали разпоредбите относно дължимата грижа съгласно настоящата директива следва да бъдат разширени, за да обхванат и неблагоприятните въздействия, свързани с климата.

- (71) Целта на настоящата директива, а именно по-доброто използване на потенциала на единния пазар, за да допринесе за прехода към устойчива икономика, и осигуряването на принос за устойчивото развитие чрез предотвратяване и смекчаване на потенциални или действителни неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда във веригите на стойността на дружествата, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки, ако действат самостоятелно или по некоординиран начин, а вместо това може да бъде постигната по-добре на равнището на Съюза поради мащаба и последиците от действията. По-специално разгледаните проблеми и причините за тях имат транснационално измерение, тъй като редица дружества осъществяват дейност в целия Съюз или в световен мащаб, а веригите на стойността се разширяват към други държави членки и към трети държави. Освен това съществува риск мерките на отделните държави членки да бъдат неефективни и да доведат до фрагментация на вътрешния пазар. Следователно Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, определен в член 5 от Договора за Европейския съюз (ДЕС). В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тази цел.

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Предмет

1. С настоящата директива се установяват правила
 - а) относно задълженията на дружествата във връзка с действителните и потенциалните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и околната среда в резултат на собствените им дейности, дейностите на дъщерните им дружества и дейностите по веригата на стойността, извършвани от субекти, с които дружеството има установени стопански отношения; както и
 - б) относно отговорността за нарушения на задълженията, посочени по-горе.Естеството на стопанските отношения като „установени“ се преразглежда периодично и най-малко на всеки 12 месеца.

2. Настоящата директива не представлява основание за намаляване на равнището на защита на правата на човека или на опазване на околната среда, предвидено в законодателството на държавите членки към момента на приемането ѝ.
3. Настоящата директива не засяга задълженията в областта на правата на човека, опазването на околната среда и изменението на климата съгласно други законодателни актове на Съюза. Ако разпоредбите на настоящата директива са в противоречие с разпоредба на друг законодателен акт на Съюза, с който се преследват същите цели и се предвиждат по-широкообхватни или по-конкретни задължения, разпоредбите на другия законодателен акт на Съюза имат преимуществена сила в частта на противоречието и се прилагат за тези конкретни задължения.

Член 2

Приложно поле

1. Настоящата директива се прилага за дружества, които са учредени в съответствие със законодателството на държава членка и които отговарят на едно от следните условия:
 - а) дружеството е имало средно повече от 500 служители и нетен световен оборот от над 150 милиона евро през последната финансова година, за която са изготвени годишни финансови отчети;
 - б) дружеството не е достигнало праговете по буква а), но е имало средно повече от 250 служители и нетен световен оборот от над 40 милиона евро през последната финансова година, за която са изготвени годишни финансови отчети, при условие че поне 50 % от този нетен оборот е генериран в един или повече от следните сектори:
 - i) производство на текстил, кожа и свързани изделия (включително обувки) и търговия на едро с текстил, облекло и обувки;
 - ii) селско стопанство, горско стопанство, рибарство (включително аквакултури), производство на хранителни продукти и търговия на едро със селскостопански суровини, живи животни, дървесина, храни и напитки;
 - iii) добив на минерални ресурси, независимо от мястото на добива им (включително нефт, природен газ, въглища, лигнитни въглища, метали и метални руди, както и всички други изделия от неметални минерални суровини и продукти от кариери), производство на продукти от основни метали, други продукти от други неметални минерални суровини и метални изделия (с изключение на машини и оборудване), както и търговия на едро с минерални ресурси и основни и междинни минерални продукти (включително метали и метални руди, строителни материали, горива, химикали и други междинни продукти).

2. Настоящата директива се прилага и за дружества, които са учредени в съответствие със законодателството на трета държава и отговарят на едно от следните условия:
 - а) дружеството е генерирало нетен оборот в Съюза над 150 милиона евро през финансовата година, предхождаща последната финансова година;
 - б) дружеството е генерирало нетен оборот в Съюза над 40 милиона евро, но не повече от 150 милиона евро през финансовата година, предхождаща последната финансова година, при условие че най-малко 50 % от нетния му световен оборот е генериран в един или повече от секторите, изброени в параграф 1, буква б).
3. За целите на параграф 1 броят на служителите на непълно работно време се изчислява на база еквивалент на пълно работно време. Наетите чрез агенции за временна заетост работници се включват в изчисляването на броя на служителите по същия начин, както ако те бяха работници, наети пряко от дружеството за същия период.
4. По отношение на дружествата, посочени в параграф 1, държавата членка, компетентна да урежда въпросите, обхванати от настоящата директива, е държавата членка, в която се намира седалището на дружеството.

Член 3

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- а) „дружество“ означава едно от следните:
 - i) юридическо лице, учредено като една от правните форми, изброени в приложение I към Директива № 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета¹¹⁰;
 - ii) юридическо лице, учредено в съответствие със законодателството на трета държава във форма, сравнима с изброените в приложения I и II към посочената директива;
 - iii) юридическо лице, учредено като една от правните форми, изброени в приложение II към Директива 2013/34/ЕС, съставено изцяло от предприятия,

¹¹⁰ Директива № 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия (ОВ L 182, 29.6.2013 г., стр. 19).

организиран в една от правните форми, попадащи в обхвата на подточки i) и ii);

iv) юридическо лице, независимо от правната му форма, което е

- кредитна институция съгласно определението в член 4, параграф 1, точка 1) от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета¹¹¹;
- инвестиционен посредник съгласно определението в член 4, параграф 1, точка 1) от Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета¹¹²;
- лице, управляващо алтернативен инвестиционен фонд (ЛУАИФ), съгласно определението в член 4, параграф 1, буква б) от Директива 2011/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета (2), включително лице, управляващо европейски фонд за рисков капитал (Euvesca), съгласно Регламент (ЕС) № 345/2013¹¹³ на Европейския парламент и на Съвета, лице, управляващо европейски фонд за социално предприемачество (EuSEF), съгласно Регламент (ЕС) № 346/2013 на Европейския парламент и на Съвета¹¹⁴, и лице, управляващо европейски фонд за дългосрочни инвестиции (ЕФДИ), съгласно Регламент (ЕС) 2015/760 на Европейския парламент и на Съвета¹¹⁵;
- управляващо дружество на предприятие за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа (ПКИПЦК) съгласно определението в член 2, параграф 1, буква б) от Директива 2009/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹¹⁶;

¹¹¹ Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 1).

¹¹² Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Директива 2002/92/ЕО и на Директива 2011/61/ЕС (ОВ L 173, 12.6.2014 г., стр. 349);

¹¹³ Регламент (ЕС) № 345/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2013 г. относно европейските фондове за рисков капитал (ОВ L 115, 25.4.2013 г., стр. 1).

¹¹⁴ Регламент (ЕС) № 346/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2013 г. относно европейски фондове за социално предприемачество (ОВ L 115, 25.4.2013 г., стр. 18).

¹¹⁵ Регламент (ЕС) 2015/760 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 г. относно Европейски фондове за дългосрочни инвестиции (ОВ L 123, 19.5.2015 г., стр. 98).

¹¹⁶ Директива 2009/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно

- застрахователно предприятие съгласно определението в член 13, точка 1 от Директива 2009/138/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹¹⁷;
- презастрахователно предприятие съгласно определението в член 13, точка 4 от Директива 2009/138/ЕО;
- институция за професионално пенсионно осигуряване съгласно определението в член 6, точка 1 от Директива 2016/2341 на Европейския парламент и на Съвета¹¹⁸;
- пенсионни институции, управляващи пенсионни схеми, които се считат за схеми за социална сигурност, обхванати от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета¹¹⁹ и Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета¹²⁰, както и всеки правен субект, създаден с цел инвестиране на такива схеми;
- алтернативен инвестиционен фонд (АИФ), управляван от ЛУАИФ, съгласно определението в член 4, параграф 1, буква б) от Директива 2011/61/ЕС или АИФ, подлежащ на надзор съгласно приложимото национално право;
- ПКИПЦК по смисъла на член 1, параграф 2 от Директива 2009/65/ЕО;
- централен контрагент съгласно определението в член 2, точка 1) от Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета¹²¹;

предприятията за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа (ПКИПЦК) (ОВ L 302, 17.11.2009 г., стр. 32).

¹¹⁷ Директива 2009/138/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. относно започването и упражняването на застрахователна и презастрахователна дейност (Платежоспособност II) (ОВ L 335, 17.12.2009 г., стр. 1);

¹¹⁸ Директива (ЕС) 2016/2341 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 г. относно дейностите и надзора на институциите за професионално пенсионно осигуряване (ИППО) (ОВ L 354, 23.12.2016 г., стр. 37).

¹¹⁹ Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, 30.4.2004 г., стр. 1).

¹²⁰ Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. за установяване процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 284, 30.10.2009 г., стр. 1).

¹²¹ Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на транзакции (ОВ L 201, 27.7.2012 г., стр. 1).

- централен депозитар на ценни книжа съгласно определението в член 2, параграф 1, точка 1 от Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета¹²²;
- застрахователна или презастрахователна схема със специална цел за алтернативно прехвърляне на застрахователен риск, разрешена в съответствие с член 211 от Директива 2009/138/ЕО;
- „дружество със специална цел — секюритизация“ съгласно определението в член 2, точка 2 от Регламент (ЕС) 2017/2402 на Европейския парламент и на Съвета¹²³;
- застрахователно холдингово дружество съгласно определението в член 212, параграф 1, буква е) от Директива 2009/138/ЕО или смесено финансово холдингово дружество съгласно определението в член 212, параграф 1, буква з) от Директива 2009/138/ЕО, което е част от застрахователна група, подлежаща на надзор на ниво група съгласно член 213 от посочената директива, и което не е освободено от групов надзор съгласно член 214, параграф 2 от Директива 2009/138/ЕО;
- платежна институция съгласно определението в член 1, параграф 1, буква г) от Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета¹²⁴;
- институция за електронни пари съгласно определението в член 2, точка 1 от Директива 2009/110/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹²⁵;

¹²² Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. за подобряване на сетълмента на ценни книжа в Европейския съюз и за централните депозитари на ценни книжа, както и за изменение на директиви 98/26/ЕО и 2014/65/ЕС и Регламент (ЕС) № 236/2012 (ОВ L 257, 28.8.2014 г., стр. 1).

¹²³ Регламент (ЕС) 2017/2402 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2017 г. за определяне на обща рамка за секюритизациите и за създаване на специфична рамка за опростени, прозрачни и стандартизирани секюритизации, и за изменение на директиви 2009/65/ЕО, 2009/138/ЕО и 2011/61/ЕС и регламенти (ЕО) № 1060/2009 и (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 347, 28.12.2017 г., стр. 35).

¹²⁴ Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 г. за платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 2002/65/ЕО, 2009/110/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 и за отмяна на Директива 2007/64/ЕО (ОВ L 337, 23.12.2015 г., стр. 35).

¹²⁵ Директива 2009/110/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно предприемането, упражняването и пруденциалния надзор на дейността на институциите за електронни пари и за изменение на директиви 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО, и за отмяна на Директива 2000/46/ЕО (ОВ L 267, 10.10.2009 г., стр. 7).

- доставчик на услуги за колективно финансиране съгласно определението в член 2, параграф 1, буква д) от Регламент (ЕС) 2020/1503 на Европейския парламент и на Съвета¹²⁶;
 - доставчик на услуги за криптоактиви съгласно определението в член 3, параграф 1, точка (8) от [предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно пазарите на криптоактиви и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937¹²⁷], когато извършва една или повече услуги за криптоактиви по смисъла на член 3, параграф 1, точка (9) от [предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно пазарите на криптоактиви и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937];
- б) „неблагоприятно въздействие върху околната среда“ означава неблагоприятно въздействие върху околната среда в резултат на нарушаване на някоя от забраните или на някое от правата по силата на международните конвенции за околната среда, изброени в част II от приложението;
- в) „неблагоприятно въздействие върху правата на човека“ означава неблагоприятно въздействие върху лицата, които се ползват от защита, което се дължи на нарушаването на някое от правата или на някоя от забраните, изброени в част I, раздел 1 от приложението, залегнали в международните конвенции, изброени в част I, раздел 2 от приложението;
- г) „дъщерно дружество“ означава юридическо лице, чрез което се упражнява дейността на „контролирано предприятие“ съгласно определението в член 2, параграф 1, буква е) от Директива № 2004/109/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹²⁸;
- д) „стопански отношения“ означава отношения с изпълнител, подизпълнител или други правни субекти („партньор“)
- и) с които дружеството има търговски договор или на които предоставя финансиране, застраховане или презастраховане; или

¹²⁶ Регламент (ЕС) 2020/1503 на Европейския парламент и на Съвета от 7 октомври 2020 г. относно европейските доставчици на услуги за колективно финансиране на предприятията и за изменение на Регламент (ЕС) 2017/1129 и на Директива (ЕС) 2019/1937 (ОВ L 347, 20.10.2020 г., стр. 1).

¹²⁷ COM(2020) 593 final.

¹²⁸ Директива № 2004/109/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 2004 г. относно хармонизиране изискванията за прозрачност по отношение на информацията за издателите, чиито ценни книжа са допуснати за търгуване на регулиран пазар, и за изменение на Директива 2001/34/ЕО (ОВ L 390, 31.12.2004 г., стр. 38).

- ii) които извършват стопански операции, свързани с продуктите или услугите на дружеството, за дружеството или от негово име;
- е) „установени стопански отношения“ означава преки или непреки стопански отношения, които са или се очаква да бъдат трайни предвид интензивността или продължителността им и които не представляват незначителна или просто спомагателна част от веригата на стойността;
- ж) „верига на стойността“ означава дейности, свързани с производството на стоки или предоставянето на услуги от дадено дружество, включително разработването на продукта или услугата и използването и обезвреждането на продукта, както и свързаните дейности нагоре и надолу по веригата на установените стопански отношения на дружеството. Що се отнася до дружествата по смисъла на буква а), подточка iv), „верига на стойността“ по отношение на предоставянето на тези конкретни услуги включва само дейностите на клиентите, които получават такъв заем, кредит и други финансови услуги, както и на дружествата, принадлежащи към същата група, чиито дейности са свързани с въпросния договор. Веригата на стойността на такива регулирани финансови предприятия не обхваща МСП, които получават заеми, кредити, финансиране, застраховане или презастраховане от такива предприятия;
- з) „проверка от независима трета страна“ означава проверка на спазването от страна на дружество или от части от неговата верига на стойността на изискванията по отношение на правата на човека и околната среда, произтичащи от разпоредбите на настоящата директива, от одитор, който е независим от дружеството, не е засегнат от конфликт на интереси, разполага с опит и компетентност по въпроси, свързани с околната среда и правата на човека, и носи отговорност за качеството и надеждността на одита;
- и) „МСП“ означава микро-, малко или средно предприятие, независимо от правната му форма, което не е част от голяма група, както тези понятия са определени в член 3, параграфи 1, 2, 3 и 7 от Директива 2013/34/ЕС;
- й) „промишлена инициатива“ означава комбинация от доброволни процедури, инструменти и механизми за дължима грижа по веригата на стойността, включително проверки от независими трети страни, които са разработени и контролирани от правителства, промишлени сдружения или групи от заинтересовани организации;
- к) „упълномощен представител“ означава физическо или юридическо лице, пребиваващо или установено в Съюза, което е упълномощено от дружество по смисъла на буква а), подточка ii) да действа от негово име във връзка със спазването на задълженията на това дружество съгласно настоящата директива;
- л) „сериозно неблагоприятно въздействие“ означава неблагоприятно въздействие върху околната среда или неблагоприятно въздействие върху правата на човека, което е особено значимо по своето естество или засяга голям брой хора или голяма част от околната среда или което е необратимо или особено трудно за коригиране в резултат на мерките, необходими за възстановяване на положението, съществувало преди въздействието;

- м) „нетен оборот“ означава:
- i) „нетен оборот“ съгласно определението в член 2, точка 5 от Директива 2013/34/ЕС; или
 - ii) когато дружеството прилага международните счетоводни стандарти, приети въз основа на Регламент (ЕО) № 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета¹²⁹, или е дружество по смисъла на буква а), подточка ii), приходите, определени от или по смисъла на рамката за финансово отчитане, въз основа на които се изготвят финансовите отчети на дружеството;
- н) „заинтересовани страни“ означава служителите на дружеството, служителите на неговите дъщерни дружества и други лица, групи, общности или субекти, чиито права или интереси са или биха могли да бъдат засегнати от продуктите, услугите и дейностите на това дружество, неговите дъщерни дружества и неговите стопански отношения;
- о) „директор“ означава:
- i) всеки член на административния, управителния или надзорния орган на дружество;
 - ii) в случай че няма членове на административния, управителния или надзорния орган на дружество, изпълнителният директор и, ако в дружеството съществува такава длъжност, заместник главният изпълнителен директор;
 - iii) други лица, които изпълняват функции, подобни на функциите, изпълнявани съгласно подточка i) или ii);
- п) „съвет на директорите“ означава административният или надзорният орган, който отговаря за надзора върху изпълнителното управление на дружеството, или, ако не съществува такъв орган, лицето или лицата, изпълняващи равностойни функции;
- р) „подходяща мярка“ означава мярка, която е в състояние да постигне целите на дължимата грижа, съизмерима е със степента на сериозност на неблагоприятното въздействие и неговата вероятност и е разумно достъпна за дружеството, като се вземат предвид обстоятелствата на конкретния случай, включително характеристиките на икономическия сектор и на конкретните стопански отношения и влиянието на дружеството върху тях, както и необходимостта да се гарантира приоритизиране на действията.

¹²⁹

Регламент (ЕО) № 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 19 юли 2002 г. за прилагането на международните счетоводни стандарти (ОВ L 243, 11.9.2002 г., стр. 1).

Член 4

Дължимата грижа

1. Държавите членки гарантират, че дружествата полагат дължимата грижа в областта на правата на човека и околната среда, както е предвидено в членове 5—11 („дължимата грижа“), като извършват следните действия:
 - а) включват дължимата грижа в своите политики в съответствие с член 5;
 - б) установяват действителни или потенциални неблагоприятни въздействия в съответствие с член 6;
 - в) предотвратяват и смекчават потенциалните неблагоприятни въздействия и прекратяват действителните неблагоприятни въздействия и свеждат до минимум мащаба им в съответствие с членове 7 и 8;
 - г) установяват и поддържат процедура за подаване на жалби в съответствие с член 9;
 - д) наблюдават ефективността на своята политика и мерки за дължимата грижа в съответствие с член 10;
 - е) публично съобщават информация относно дължимата грижа в съответствие с член 11.
2. Държавите членки гарантират, че за целите на дължимата грижа дружествата имат право да споделят ресурси и информация в рамките на съответните си групи от дружества и с други правни субекти в съответствие с приложимото право в областта на конкуренцията.

Член 5

Включване на дължимата грижа в политиките на дружествата

1. Държавите членки гарантират, че дружествата включват дължимата грижа във всички свои дружествени политики и разполагат с политика за дължимата грижа. Политиката за дължимата грижа съдържа всички изброени по-долу елементи:
 - а) описание на подхода на дружеството към дължимата грижа, включително в дългосрочен план;
 - б) кодекс за поведение, в който се описват правилата и принципите, които трябва да бъдат спазвани от служителите на дружеството и дъщерните му дружества;
 - в) описание на процесите, въведени за полагане на дължимата грижа, включително мерките, предприети за проверка на спазването на кодекса за поведение и за разширяване на прилагането му, така че да обхване установените стопански отношения.
2. Държавите членки гарантират, че дружествата актуализират ежегодно своята политика за дължимата грижа.

Член 6

Установяване на действителни и потенциални неблагоприятни въздействия

1. Държавите членки гарантират, че дружествата предприемат подходящи мерки, за да установят действителните и потенциалните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и неблагоприятните въздействия върху околната среда, произтичащи от техните собствени дейности или от тези на техните дъщерни дружества, а когато са свързани с техните вериги на стойността — от техните установени стопански отношения, в съответствие с параграфи 2, 3 и 4.
2. Чрез дерогация от параграф 1 от дружествата, посочени в член 2, параграф 1, буква б) и член 2, параграф 2, буква б), се изисква единствено да установят действителните и потенциалните сериозни неблагоприятни въздействия, свързани със съответния сектор, посочен в член 2, параграф 1, буква б).
3. Когато дружествата, посочени в член 3, буква а), подточка iv), предоставят кредити, заеми или други финансови услуги, установяването на действителните и потенциалните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и неблагоприятните въздействия върху околната среда се извършва само преди предоставянето на тази услуга.
4. Държавите членки гарантират, че за целите на установяването на неблагоприятните въздействия, посочени в параграф 1, въз основа, когато е целесъобразно, на количествена и качествена информация дружествата имат право да използват подходящи ресурси, включително независими доклади и информация, събрана чрез процедурата за подаване на жалби, предвидена в член 9. Когато е целесъобразно, дружествата провеждат също така консултации с потенциално засегнати групи, включително работници и други съответни заинтересовани страни, за да съберат информация относно действителните или потенциалните неблагоприятни въздействия.

Член 7

Предотвратяване на потенциални неблагоприятни въздействия

1. Държавите членки гарантират, че дружествата предприемат подходящи мерки, за да предотвратят или, когато предотвратяването не е възможно или не е възможно да се осъществи незабавно, да смекчат по подходящ начин потенциалните неблагоприятни въздействия върху правата на човека и неблагоприятните въздействия върху околната среда, които са били или е следвало да бъдат установени съгласно член 6, в съответствие с параграфи 2, 3, 4 и 5 от настоящия член.
2. От дружествата се изисква да предприемат следните действия, когато е целесъобразно:
 - а) когато е необходимо поради естеството или сложността на мерките, необходими за предотвратяване, да разработят и прилагат план за превантивни действия с обосновани и ясно определени срокове за действие и качествени и количествени показатели за измерване на подобренията.

Планът за превантивни действия се разработва в консултация със засегнатите заинтересовани страни;

- б) да поискат договорни гаранции от бизнес партньор, с когото имат преки стопански отношения, че ще гарантира спазването на кодекса за поведение на дружеството и, ако е необходимо, на план за превантивни действия, включително като поиска съответните договорни гаранции от своите партньори, доколкото дейностите им са част от веригата на стойността на дружеството (договори в каскаден ред). Когато са осигурени такива договорни гаранции, се прилага параграф 4;
 - в) да осъществяват необходимите инвестиции, например в процесите на управлението или производството и инфраструктурата, за да спазват параграф 1;
 - г) да предоставят целенасочена и пропорционална подкрепа на МСП, с което имат установени стопански отношения, когато спазването на кодекса за поведение или на плана за превантивни действия би застрашило жизнеспособността на това МСП;
 - д) в съответствие с правото на Съюза, включително правото в областта на конкуренцията, да си сътрудничат с други субекти включително, когато е целесъобразно, с цел повишаване на способността на дружеството да прекрати неблагоприятното въздействие, по-специално когато не съществува друго подходящо или ефективно действие.
3. По отношение на потенциалните неблагоприятни въздействия, които не могат да бъдат предотвратени или адекватно смекчени чрез мерките по параграф 2, дружеството може да поиска да сключи договор с партньор, с когото има непреки отношения, с оглед спазване кодекса за поведение на дружеството или на плана за превантивни действия. При сключването на такъв договор се прилага параграф 4.
4. Договорните гаранции или договорът се придружават от подходящи мерки за проверка на съответствието. За целите на проверката на съответствието дружеството може да се позове на подходящи промишлени инициативи или проверка от независима трета страна.
- Когато са получени договорни гаранции или е сключен договор с МСП, използваните условия са справедливи, обосновани и недискриминационни. Когато се осъществяват мерки за проверка на съответствието по отношение на МСП, дружеството следва да поеме разходите за извършване на проверката от независима трета страна.
5. По отношение на потенциалните неблагоприятни въздействия по смисъла на параграф 1, които не могат да бъдат предотвратени или адекватно смекчени чрез мерките по параграфи 2, 3 и 4, от дружеството се изисква да се въздържа от започване на нови или разширяване на съществуващи отношения с партньора във връзка със или в рамките на веригата на стойността, от която е възникнало въздействието, и когато правото, уреждащо техните отношения, му позволява, предприема следните действия:

- а) временно преустановява търговските отношения с въпросния партньор, като същевременно полага усилия за предотвратяване и свеждане до минимум, ако има обосновано очакване, че тези усилия ще постигнат успех в краткосрочен план;
- б) прекратява стопанските отношения по отношение на съответните дейности, ако потенциалното неблагоприятно въздействие е сериозно.

Държавите членки предвиждат наличието на възможност за прекратяване на стопанските отношения в договори, уредени от тяхното законодателство.

- 6. Чрез дерогация от параграф 5, буква б), когато дружествата, посочени в член 3, буква а), точка iv), предоставят кредит, заем или други финансови услуги, от тях не се изисква да прекратят договора за кредита, заема или за друга финансова услуга, когато има основание да се очаква, че това ще причини съществени щети на субекта, на който се предоставя тази услуга.

Член 8

Прекратяване на действителните неблагоприятни въздействия

- 1. Държавите членки гарантират, че дружествата предприемат подходящи мерки за прекратяване в съответствие с параграфи 2—6 от настоящия член на действителните неблагоприятни въздействия, които са установени или е следвало да бъдат установени съгласно член 6.
- 2. Когато неблагоприятното въздействие не може да бъде прекратено, държавите членки се уверяват, че дружествата свеждат до минимум мащаба на това въздействие.
- 3. От дружествата се изисква да предприемат следните действия, когато е целесъобразно:
 - а) да неутрализират неблагоприятното въздействие или да сведат до минимум мащаба му, включително чрез изплащане на обезщетения на засегнатите лица и на финансова компенсация на засегнатите общности. Действието е пропорционално на значимостта и мащаба на неблагоприятното въздействие и на приноса на поведението на дружеството за неблагоприятното въздействие;
 - б) когато е необходимо поради факта, че неблагоприятното въздействие не може да бъде незабавно прекратено, да разработят и приложат план за корективни действия с разумни и ясно определени срокове за действие и качествени и количествени показатели за измерване на подобренията. Когато е целесъобразно, планът за корективни действия се разработва в консултация със заинтересованите страни;
 - в) да поискат договорни гаранции от пряк партньор, с когото имат установени стопански отношения, че ще гарантира спазването на кодекса за поведение и, ако е необходимо, на план за корективни действия, включително като поиска съответни договорни гаранции от своите партньори, доколкото те са

част от веригата на стойността (договори в каскаден ред). Когато са получени такива договорни гаранции, се прилага параграф 5;

- г) да осъществят необходимите инвестиции, например в управлението или производствените процеси и инфраструктури, за да спазят параграфи 1, 2 и 3;
 - д) да предоставят целенасочена и пропорционална подкрепа на МСП, с което имат установени стопански отношения, когато спазването на кодекса за поведение или на плана за корективни действия би застрашило жизнеспособността на това МСП;
 - е) в съответствие с правото на Съюза, включително правото в областта на конкуренцията, да си сътрудничат с други субекти включително, когато е целесъобразно, с цел повишаване на способността на дружеството да прекрати неблагоприятното въздействие, по-специално когато не съществува друго подходящо или ефективно действие.
4. Що се отнася до действителните неблагоприятни въздействия, които не биха могли да бъдат прекратени или смекчени по подходящ начин чрез мерките по параграф 3, дружеството може да положи усилия да сключи договор с партньор, с когото има непреки отношения, с оглед спазване на кодекса за поведение на дружеството или изпълнение на плана за корективни действия. При сключването на такъв договор се прилага параграф 5.
5. Договорните гаранции или договорът се придружават от подходящи мерки за проверка на съответствието. За целите на проверката на съответствието дружеството може да се позове на подходящи промишлени инициативи или проверка от независима трета страна.
- Когато са получени договорни гаранции или е сключен договор с МСП, използваните условия са справедливи, обосновани и недискриминационни. Когато се осъществяват мерки за проверка на съответствието по отношение на МСП, дружеството следва да поеме разходите за извършване на проверката от независима трета страна.
6. По отношение на действителните неблагоприятни въздействия по смисъла на параграф 1, които не биха могли да бъдат прекратени или мащабът им да бъде сведен до минимум чрез мерките, предвидени в параграфи 3, 4 и 5, дружеството се въздържа от установяване на нови или разширяване на съществуващи отношения с партньора във връзка със или в рамките на веригата на стойността, от която е възникнало въздействието, и предприема едно от следните действия, когато правото, уреждащо техните отношения, му позволява:
- а) временно преустановява търговските отношения с въпросния партньор, като същевременно полага усилия за прекратяване на неблагоприятното въздействие или свеждане до минимум на мащаба му; или
 - б) прекратява стопанските отношения по отношение на съответните дейности, ако неблагоприятното въздействие се счита за сериозно.

Държавите членки предвиждат наличието на възможност за прекратяване на стопанските отношения в договори, уредени от тяхното законодателство.

7. Чрез дерогация от параграф 6, буква б), когато дружествата, посочени в член 3, буква а), точка iv), предоставят кредит, заем или други финансови услуги, от тях не се изисква да прекратят договора за кредита, заема или за друга финансова услуга, когато има основание да се очаква, че това ще причини съществени щети на субекта, на който се предоставя тази услуга.

Член 9

Процедура за подаване на жалби

1. Държавите членки гарантират, че дружествата предоставят възможност на лицата и организациите, изброени в параграф 2, да подават жалби до тях, когато имат основателни опасения относно действителни или потенциални неблагоприятни въздействия върху правата на човека и неблагоприятни въздействия върху околната среда във връзка със собствените им дейности, дейностите на техни дъщерни дружества и техните вериги на стойността.
2. Държавите членки гарантират, че жалбите могат да бъдат подадени от:
 - а) лица, които са засегнати или имат основателни причини да смятат, че могат да бъдат засегнати от неблагоприятно въздействие;
 - б) синдикални организации и други представители на работниците, представляващи лицата, които работят в съответната верига на стойността;
 - в) организации на гражданското общество, осъществяващи дейност в областите, свързани със съответната верига на стойността.
3. Държавите членки гарантират, че дружествата установяват процедура за разглеждане на жалбите, посочени в параграф 1, включително процедура, когато дружеството счита жалбата за неоснователна, и информират съответните работници и синдикални организации за тези процедури. Държавите членки гарантират, че когато жалбата е основателна, неблагоприятното въздействие, което е предмет на жалбата, се счита за установено по смисъла на член 6.
4. Държавите членки гарантират, че жалбоподателите имат право:
 - а) да поискат подходящи последващи действия във връзка с жалбата от дружеството, до което са подали жалба съгласно параграф 1; както и
 - б) да се срещнат с представители на дружеството на подходящо равнище, за да обсъдят потенциалните или действителните сериозни неблагоприятни въздействия, които са предмет на жалбата.

Член 10

Наблюдение

Държавите членки гарантират, че дружествата извършват периодични оценки на своите собствени операции и мерки, на тези на своите дъщерни дружества, а когато са свързани с

веригите на стойността на дружеството — на операциите и мерките на партньорите в техните установени стопански отношения, за да наблюдават ефективността на установяването, предотвратяването, смекчаването, прекратяването на неблагоприятните въздействия върху правата на човека и околната среда и свеждането до минимум на мащаба им. Тези оценки се основават, когато е подходящо, на качествени и количествени показатели и се извършват най-малко на всеки 12 месеца, както и когато са налице основателни причини да се смята, че могат да възникнат значителни нови рискове при настъпването на тези неблагоприятни въздействия. Политиката за дължима грижа се актуализира в съответствие с резултата от тези оценки.

Член 11

Комуникация

Държавите членки гарантират, че дружествата, които не подлежат на изискванията за отчитане съгласно членове 19а и 29а от Директива 2013/34/ЕС, докладват по въпросите, обхванати от настоящата директива, като публикуват на своя уебсайт годишна декларация на език, обичайно използван в сферата на международната стопанска дейност. Декларацията се публикува до 30 април всяка година, като обхваща предходната календарна година.

Комисията приема делегирани актове в съответствие с член 28 относно съдържанието и критериите за такова докладване съгласно параграф 1, като уточнява информацията относно описанието на дължимата грижа, потенциалните и действителните неблагоприятни въздействия и предприетите спрямо тях действия.

Член 12

Примерни договорни клаузи

С цел да предостави подкрепа на дружествата, за да улесни спазването от тяхна страна на член 7, параграф 2, буква б) и член 8, параграф 3, буква в), Комисията приема насоки относно доброволните примерни договорни клаузи.

Член 13

Насоки

С цел да предостави подкрепа на дружествата или на органите на държавите членки относно това как дружествата следва да изпълняват задълженията си за дължима грижа, Комисията, в консултация с държавите членки и заинтересованите страни, Агенцията на Европейския съюз за основните права, Европейската агенция по околна среда и, когато е подходящо, международните органи, притежаващи опит по отношение на дължимата грижа, може да издава насоки, включително за конкретни сектори или конкретни неблагоприятни въздействия.

Член 14

Съпътстващи мерки

1. За да предоставят информация и подкрепа на дружествата и партньорите, с които са установили стопански отношения в своите вериги на стойността, държавите членки индивидуално или съвместно създават и използват специални уебсайтове, платформи или портали с цел изпълнение на задълженията, произтичащи от настоящата директива. В това отношение специално внимание се обръща на МСП, които присъстват във веригите на стойността на дружествата.
2. Без да се засягат приложимите правила за държавна помощ, държавите членки могат да подкрепят финансово МСП.
3. Комисията може да допълва мерките за подкрепа на държавите членки въз основа на съществуващите действия на Съюза в подкрепа на дължимата грижа в Съюза и в трети държави, както и да разработва нови мерки, включително за улесняване на съвместни инициативи на заинтересованите страни, за да бъдат подпомогнати дружествата да изпълняват своите задължения.
4. Дружествата могат да разчитат на промишлени схеми и инициативи с участието на множество заинтересовани страни за подкрепа на изпълнението на задълженията им, посочени в членове 5—11 от настоящата директива, доколкото тези схеми и инициативи са подходящи за тяхното подпомагане. Комисията и държавите членки могат да улесняват разпространението на информация относно такива схеми или инициативи и резултатите от тях. Комисията, в сътрудничество с държавите членки, може да издаде насоки за оценяване на пригодността на промишлените схеми и инициативите с участието на множество заинтересовани страни.

Член 15

Борба с изменението на климата

1. Държавите членки гарантират, че дружествата, посочени в член 2, параграф 1, буква а) и член 2, параграф 2, буква а), приемат план, за да се гарантира, че бизнес моделът и стратегията на дружеството са съвместими с прехода към устойчива икономика и с ограничаването на глобалното затопляне до 1,5 °C в съответствие с Парижкото споразумение. В този план въз основа на разумно достъпна за дружеството информация по-специално се посочва степента, до която изменението на климата представлява риск за или въздействие върху дейността на дружеството.
2. Държавите членки гарантират, че в случай че изменението на климата е определено или е следвало да бъде определено като основен риск за дейността на дружеството или като основно въздействие върху нея, дружеството включва цели за намаляване на емисиите в своя план.
3. Държавите членки гарантират, че дружествата надлежно вземат предвид изпълнението на задълженията, посочени в параграфи 1 и 2, когато определят

променливо възнаграждение, ако то е свързано с приноса на директора към бизнес стратегията, дългосрочните интереси и устойчивостта на дружеството.

Член 16

Упълномощен представител

1. Държавите членки гарантират, че всяко дружество, посочено в член 2, параграф 2, определя юридическо или физическо лице за свой упълномощен представител, установен или пребиваващ в една от държавите членки, в които то осъществява дейност. Определянето е валидно, когато бъде потвърдено, че упълномощеният представител го е приел.
2. Държавите членки гарантират, че името, адресът, адресът на електронната поща и телефонният номер на упълномощения представител се съобщават на надзорния орган в държавата членка, в която пребивава или е установен упълномощеният представител. Държавите членки гарантират, че упълномощеният представител е длъжен да предостави при поискване копие от документа за определянето на официален език на държава членка на някой от надзорните органи.
3. Държавите членки гарантират, че надзорен орган в държавата членка, в която пребивава или е установен упълномощеният представител, и ако тя е различна, надзорен орган в държавата членка, в която дружеството е реализирало по-голямата част от своя нетен оборот в Съюза през финансовата година, предхождаща последната финансова година, е информиран, че дружеството представлява дружество по смисъла на член 2, параграф 2.
4. Държавите членки гарантират, че всяко дружество оправомощава своя упълномощен представител да получава съобщения от надзорните органи по всички въпроси, необходими за спазването и прилагането на националните разпоредби, с които се транспонира настоящата директива. От дружествата се изисква да предоставят на своя упълномощен представител необходимите правомощия и ресурси, за да си сътрудничи с надзорните органи.

Член 17

Надзорни органи

1. Всяка държава членка определя един или повече надзорни органи, които да упражняват надзор върху спазването на задълженията, предвидени в националните разпоредби, които са приети съгласно членове 6—11 и член 15, параграфи 1 и 2 („надзорен орган“).
2. По отношение на дружествата, посочени в член 2, параграф 1, компетентен надзорен орган е органът на държавата членка, в която се намира седалището на дружеството.
3. По отношение на дружествата, посочени в член 2, параграф 2, компетентен надзорен орган е органът на държавата членка, в която дружеството има клон. Ако дружеството няма клон в държава членка или има клонове, намиращи се в

различни държави членки, компетентният надзорен орган е надзорният орган на държавата членка, в която дружеството е реализирало по-голямата част от нетния си оборот в Съюза през финансовата година, предхождаща последната финансова година, преди датата, посочена в член 30, или датата, на която дружеството за първи път е изпълнило критериите, определени в член 2, параграф 2, в зависимост от това коя от двете дати настъпи по-късно.

Дружествата, посочени в член 2, параграф 2, могат въз основа на промяна в обстоятелствата, довела до това те да генерират по-голямата част от оборота си в Съюза в друга държава членка, да отправят надлежно обосновано искане за промяна на надзорния орган, който е компетентен да урежда въпроси по отношение на това дружество, обхванати от настоящата директива.

4. Когато държава членка определи повече от един надзорен орган, тя гарантира, че съответните компетенции на тези органи са ясно определени и че те си сътрудничат тясно и ефективно помежду си.
5. Държавите членки могат да определят органите за надзор на регулирани финансови предприятия и като надзорни органи за целите на настоящата директива.
6. До датата, посочена в член 30, параграф 1, буква а), държавите членки информират Комисията за наименованията и данните за контакт на надзорните органи, определени съгласно настоящия член, както и за съответните им правомощия, когато са определени няколко надзорни органа. Те информират Комисията за всички промени в тези данни и правомощия.
7. Комисията оповестява публично, включително на своя уебсайт, списък на надзорните органи. Комисията редовно актуализира списъка въз основа на информацията, получена от държавите членки.
8. Държавите членки гарантират независимостта на надзорните органи и че надзорните органи, както и всички лица, които работят или са работили за тях, както и одиторите или експертите, действащи от тяхно име, упражняват правомощията си безпристрастно, прозрачно и при надлежно спазване на задълженията за професионална тайна. По-специално държавите членки гарантират, че органът е правно и функционално независим от дружествата, попадащи в обхвата на настоящата директива, или от други пазарни интереси, че неговите служители и лицата, отговарящи за управлението му, не са засегнати от конфликти на интереси, при спазване на изискванията за поверителност, и че те се въздържат от всякакви действия, които са несъвместими със задълженията им.

Член 18

Правомощия на надзорните органи

1. Държавите членки гарантират, че надзорните органи разполагат с подходящи правомощия и ресурси за изпълнение на задачите, които са им възложени съгласно настоящата директива, включително с правомощието да изискват

информация и да провеждат разследвания, засягащи спазването на задълженията, предвидени в настоящата директива.

2. Надзорен орган може да започне разследване по собствена инициатива или в резултат на основателни опасения, за които е бил уведомен съгласно член 19, когато счита, че разполага с достатъчно информация, сочеща евентуално нарушение от страна на дружество на задълженията, предвидени в националните разпоредби, приети съгласно настоящата директива.
3. Инспекциите се провеждат в съответствие с националното законодателство на държавата членка, в която се извършва инспекцията, и след като дружеството е било предварително предупредено, освен когато предварителното уведомление възпрепятства ефективността на проверката. Когато в рамките на разследването надзорният орган желае да извърши инспекция на територията на държава членка, различна от неговата, той търси съдействие от надзорния орган в тази държава членка съгласно член 21, параграф 2.
4. Ако в резултат на действията, предприети съгласно параграфи 1 и 2, надзорният орган установи неспазване на националните разпоредби, приети съгласно настоящата директива, той предоставя на съответното дружество подходящ срок за предприемане на коригиращи действия, ако това е възможно.

Предприемането на коригиращи действия не изключва налагането на административни санкции или задействането на гражданска отговорност в случай на щети в съответствие съответно с членове 20 и 22.
5. При изпълнението на своите задачи надзорните органи разполагат най-малко със следните правомощия:
 - а) да разпореждат преустановяване на нарушенията на националните разпоредби, приети съгласно настоящата директива, въздържане от повтаряне на съответното поведение и, когато е целесъобразно, предприемане на коригиращи действия, пропорционални на нарушението и необходими за прекратяването му;
 - б) да налагат имуществени санкции в съответствие с член 20;
 - в) да приемат временни мерки, за да се избегне рискът от сериозни и непоправими вреди.
6. Когато в правната система на държавата членка не са предвиждат административни санкции, настоящият член и член 20 могат да се прилагат по такъв начин, че санкцията да бъде предложена от компетентния надзорен орган и наложена от компетентните национални съдилища, като същевременно се гарантира, че тези правни средства за защита са ефективни и имат равностоен ефект на административните санкции, наложени от надзорните органи.
7. Държавите членки гарантират, че всяко физическо или юридическо лице има право на ефективна съдебна защита срещу отнасящо се до него решение на надзорен орган със задължителен характер.

Член 19

Основателни опасения

1. Държавите членки гарантират, че физическите и юридическите лица имат право да изразят основателни опасения пред всеки надзорен орган, когато имат основания да смятат въз основа на обективни обстоятелства, че дадено дружество не спазва националните разпоредби, приети съгласно настоящата директива („основателни опасения“).
2. Когато основателното опасение попада в компетентността на друг надзорен орган, информираният за опасението орган го предава на този орган.
3. Държавите членки гарантират, че надзорните органи извършват оценка на основателните опасения и, когато е подходящо, упражняват правомощията си, посочени в член 18.
4. Във възможно най-кратък срок и в съответствие с приложимите разпоредби на националното право и правото на Съюза надзорният орган информира лицето, посочено в параграф 1, за резултата от оценката на основателното му опасение и представя мотивите за това.
5. Държавите членки гарантират, че лицата, които са изразили основателно опасение съгласно настоящия член и които имат съгласно националното право законен интерес по въпроса, разполагат с достъп до съд или друг независим и безпристрастен публичен орган, който е компетентен да преразгледа процесуалната и материалната законосъобразност на решенията, действията или бездействието на надзорния орган.

Член 20

Санкции

1. Държавите членки определят правилата относно санкциите, приложими при нарушаване на националните разпоредби, приети съгласно настоящата директива, и вземат всички необходими мерки, за да гарантират прилагането им. Предвидените санкции са ефективни, пропорционални и възпиращи.
2. При вземането на решение дали да се наложат санкции и, ако е взето такова решение, при определянето на тяхното естество и подходящо равнище надлежно се вземат предвид усилията на дружеството да изпълни всички коригиращи действия, изисквани от надзорния орган, всички направени инвестиции и всякаква целева подкрепа, предоставена съгласно членове 7 и 8, както и сътрудничеството с други субекти с цел справяне с неблагоприятните въздействия в неговите вериги на стойността, в зависимост от случая.
3. Когато се налагат имуществени санкции, те се основават на оборота на дружеството.
4. Държавите членки гарантират, че решението на надзорните органи, съдържащо санкции, свързани с нарушаване на разпоредбите на настоящата директива, се публикува.

Европейска мрежа на надзорните органи

1. Комисията създава Европейска мрежа на надзорните органи, съставена от представители на надзорните органи. Мрежата улеснява сътрудничеството на надзорните органи и координирането и съгласуването на регулаторните, разследващите, наказателните и надзорните практики на надзорните органи и, когато е подходящо, обмяна на информация помежду им.

Комисията може да покани агенции на Съюза със съответния експертен опит в областите, обхванати от настоящата директива, да се присъединят към Европейската мрежа на надзорните органи.

2. Надзорните органи си предоставят съответната информация и взаимопомощ при изпълнението на своите задължения и въвеждат мерки за ефективно сътрудничество помежду си. Взаимопомощта включва сътрудничество с оглед на упражняването на правомощията, посочени в член 18, включително във връзка с инспекциите и исканията за информация.
3. Надзорните органи предприемат всички подходящи стъпки, които са необходими, за да отговорят на искане за помощ от друг надзорен орган без ненужно забавяне и не по-късно от 1 месец след получаване на искането. Тези стъпки могат да включват по-специално предаване на съответната информация относно провеждането на разследване.
4. Исканията за помощ съдържат цялата необходима информация, включително целта и основанията на искането. Надзорните органи използват информацията, получена чрез искане за помощ, само за целта, за която е била поискана.
5. Надзорният орган, към който е отправено искането, информира отправилia искането надзорен орган за резултатите или, в зависимост от случая, за напредъка по отношение на мерките, които трябва да бъдат предприети, за да се отговори на искането за помощ.
6. Надзорните органи не начисляват помежду си такси за действия и мерки, предприети във връзка с искане за помощ.
Надзорните органи обаче могат да се договорят относно правила за взаимно обезщетяване за специфични разходи, произтичащи от предоставянето на помощ в изключителни случаи.
7. Надзорният орган, който е компетентен съгласно член 17, параграф 3, информира Европейската мрежа на надзорните органи за този факт и за всяко искане за промяна на компетентния надзорен орган.
8. Когато съществуват съмнения относно възлагането на компетентност, информацията, на която се основава това възлагане, ще бъде споделена с Европейската мрежа на надзорните органи, която може да координира усилията за намиране на решение.

Гражданска отговорност

1. Държавите членки гарантират, че дружествата носят отговорност за вреди, ако:
 - а) не са изпълнили задълженията, предвидени в членове 7 и 8; и
 - б) в резултат на това неизпълнение е възникнало неблагоприятно въздействие, което е довело до вреди и което е трябвало да бъде установено, предотвратено, смекчено, прекратено или мащабът му сведен до минимум чрез подходящите мерки, предвидени в членове 7 и 8.
2. Независимо от параграф 1, държавите членки гарантират, че когато дружество е предприело действията, посочени в член 7, параграф 2, буква б) и член 7 параграф 4 или член 8, параграф 3, буква в) и член 8, параграф 5, то не носи отговорност за вреди, причинени от неблагоприятно въздействие, произтичащо от дейността на непряк партньор, с когото то има установени стопански отношения, освен ако при обстоятелствата по случая не е имало основание да се очаква, че действително предприетите действия, включително по отношение на проверката на съответствието, ще бъдат достатъчни за предотвратяване, прекратяване на неблагоприятното въздействие или свеждане до минимум на мащаба му.

При оценката относно наличието на отговорност и на нейната степен по настоящия параграф се вземат надлежно предвид усилията на дружеството, доколкото те са пряко свързани с въпросните вреди, да изпълни всички коригиращите действия, изискани от надзорния орган, всички направени инвестиции и всяка целева подкрепа, предоставена съгласно членове 7 и 8, както и всяко сътрудничество с други субекти за справяне с неблагоприятните въздействия в неговите вериги на стойността.
3. Гражданската отговорност на дружеството за вреди, произтичащи от настоящата разпоредба, не засяга гражданската отговорност на неговите дъщерни дружества или на преките и непреките търговски партньори по веригата на стойността.
4. Правилата за гражданска отговорност съгласно настоящата директива не засягат правилата на Съюза или националните правила относно гражданската отговорност, свързани с неблагоприятни въздействия върху правата на човека или неблагоприятни въздействия върху околната среда, в които се предвижда отговорност в ситуации, които не са обхванати от настоящата директива, или в които се предвижда по-строга отговорност в сравнение с нея.
5. Държавите членки гарантират, че отговорността, предвидена в разпоредбите на националното право, с които е транспониран настоящият член, се прилага като повелителна норма в случаите, в които правото, приложимо към искове в този смисъл, не е правото на държава членка.

Член 23

Подаване на сигнали за нарушения и защита на лица, сигнализиращи за нередности

По отношение на подаването на сигнали за всички нарушения на настоящата директива и защитата на лицата, подаващи сигнали за такива нарушения, се прилага Директива (ЕС) 2019/1937.

Член 24

Публична подкрепа

Държавите членки гарантират, че дружествата, кандидатстващи за публична подкрепа, удостоверяват, че не са им били наложени санкции за неизпълнение на задълженията по настоящата директива.

Член 25

Задължение за полагане на грижа от страна на директорите

1. Държавите членки гарантират, че когато изпълняват задължението си да действат в най-добрия интерес на дружеството, директорите на дружествата, посочени в член 2, параграф 1, вземат предвид последиците от своите решения за въпросите на устойчивостта, включително, когато е приложимо, последиците за правата на човека, изменението на климата и за околната среда, както в краткосрочен, така и в средносрочен и дългосрочен план.
2. Държавите членки гарантират, че техните законови, подзаконови и административни разпоредби, засягащи нарушение на задълженията на директорите, се прилагат и по отношение на разпоредбите на настоящия член.

Член 26

Установяване и надзор на дължимата грижа

1. Държавите членки гарантират, че директорите на дружествата, посочени в член 2, параграф 1, отговарят за въвеждането и надзора на действията за дължима грижа, посочени в член 4, и по-специално на политиката за дължима грижа, посочена в член 5, при надлежно отчитане на съответния принос от заинтересованите страни и организациите на гражданското общество. Директорите докладват на съвета на директорите в това отношение.
2. Държавите членки гарантират, че директорите предприемат стъпки за адаптиране на дружествената стратегия, за да бъдат взети предвид действителните и потенциалните неблагоприятни въздействия, установени съгласно член 6, както и всички мерки, предприети съгласно членове 7—9.

Член 27

Изменение на Директива (ЕС) 2019/1937

В част I, буква Д, точка 2 от приложението към Директива (ЕС) 2019/1937 се добавя следната подточка:

„vi) [Директива... на Европейския парламент и на Съвета от... относно дружествената дължима грижа във връзка с устойчивостта и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937^{*,†}“

Член 28

Упражняване на делегираните правомощия

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставят на Комисията при спазване на условията, предвидени в настоящия член.
2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 11, се предоставя на Комисията за неопределен срок от време.
3. Делегирането на правомощие, посочено в член 11, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегирано правомощие. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна дата, посочена в решението. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.
4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междоинституционалното споразумение за по-добро законотворчество от 13 април 2016 г.
5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията уведомява едновременно Европейския парламент и Съвета за него.
6. Делегиран акт, приет съгласно член 11, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два месеца след нотифицирането на акта на Европейския парламент и Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Този срок се удължава с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.“

⁺ ОВ: Моля, въведете в текста номера и датата на директивата, съдържащи се в документ..., и въведете данните за публикацията в ОВ на тази директива в бележката под линия.

Член 29

Преразглеждане

Не по-късно от... [*до Службата за публикации: моля, въведете датата = 7 години след датата на влизане в сила на настоящата директива*] Комисията представя доклад на Европейския парламент и на Съвета относно прилагането на настоящата директива. В доклада се оценява ефективността на настоящата директива за постигане на нейните цели и се разглеждат следните въпроси:

- а) дали праговете по отношение на броя на служителите и нетния оборот, предвидени в член 2, параграф 1, трябва да бъдат намалени;
- б) дали списъкът на секторите в член 2, параграф 1, буква б) трябва да бъде променен, включително с цел привеждането му в съответствие с насоките на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие;
- в) дали приложението трябва да бъде променено, включително с оглед на международното развитие;
- г) дали членове 4—14 трябва да бъдат разширени, за да обхванат неблагоприятните въздействия върху климата.

Член 30

Транспониране

1. Държавите членки приемат и публикуват най-късно до... [*ОВ да въведе: 2 години след влизането в сила на настоящата директива*] подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.

Те прилагат тези разпоредби, както следва:

- а) от... [*ОВ да въведе: 2 години от датата на влизане в сила на настоящата директива*] по отношение на дружествата, посочени в член 2, параграф 1, буква а) и член 2, параграф 2, буква а);
- б) от... [*ОВ да въведе: 4 години от датата на влизане в сила на настоящата директива*] по отношение на дружествата, посочени в член 2, параграф 1, буква б) и член 2, параграф 2, буква б).

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Начинът на позоваване се определя от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 31

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 32

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател